

est in omni materia, verius est in feudis, Natta *conf. 49. nu. 19.* Afflicti *dec. 265. nu. 102.* & idem dicitur illa solum bona hereditibus remanere, quae aliquam non habeant annexam jurisdictionem, atque in specie de Molendinis dicitur, de volvi ea, quae habeant servitutum juris cogendi, sufficeret unum ex his verificari, cum etiam in pactis inter argumentum a contrario sensu. *Linter Soceram, §. cum inter, ff. de pa. B. dotal. Bald. conf. 390. in fin. lib. 4. Barbol. alios cum aliis loco communi 27. a contrario sensu.*

Utramque qualitate concurrere dicebatur ex parte Camerae, primò enim jus angariae, & perangariae cogendi Vassallos ad expurgationem, & manutentionem Clusae, & Vallati eorumdem Molendinorum, angariae siquidem, & perangariae, non solum sunt de fructibus jurisdictionis, sed aliquid plus important, quia computantur inter regalia non nisi cum Principis concessione, vel immemorabili prescriptione competentia, *c. unic. quae sunt regalia, ubi Ilermia, & ceteri feudista, de quibus Rota in l. cap. 5. concl. 70. & 71. Mastrilli de Magistrat. lib. 3. c. 10. nu. 329. & seq. Bald. conf. 409. n. 4. & 7. lib. 5. ubi quod cogere subditos, ut accedant ad sua Molendina, est actus jurisdictionis innominatae, & quod jus angariae importet jurisdictionem. Larata *theatr. feud. p. 11. d. linc. d. 74. n. 1. & plenius infra in Sabinen. Status Montis Libretti hoc eod. tit.* quidquid enim sit, sint regalia de majoribus, vel minoribus, circa majorem, vel minorem difficultatem in illis obtinendis, hoc unum certum dicebatur, eis aliquam jurisdictionem annexam esse.*

Adversus hæc respondebatur per M. Ducissæ Advocatos jus cogendi Vassallos ad servendum, dici angariam, & per angariam de regalibus, ubi est penes Regem, vel Principem, non autem ubi est privilegium, vel prescriptione competit Baroni, qui fit Principe inferior, ex traditione Ilermiae in *c. unic. quae sunt regalia, verbo Angaria, n. 52. in fin. Ann. in cons. Constitutionem Div. memoriae, nu. 13. Frecc. de sub feud. l. 2. auctor. 15. n. 8. post med. Franch. dec. 56. n. 16. Rovic. dec. 72. n. 33. Hodiern. contr. 45. n. 26. & 28. Mastrilli d. cap. 10. n. 23. Larata d. d. linc. d. 71. nu. 2. Capy. Latr. consult. 41. num. 15. cum aliis in Romanae appalibus lignorum sub titulo de reg. ad materiam Vectigalium.*

Replicabam esse nimis debilem responsum, tum quia Dux Urbini non erat simplex Baro Princeps inferior regalium regulariter incapax, prout sunt Barones Regnorum utriusque Siciliae, de quibus loquuntur Ilermia, & sequaces, sed erat Feudatarius Dignitatis cum jure Principatus, & omnium regalium, ita ut haberet omnia, quae supremo Principi competunt, ut in specie Ducis Urbini, late firmant Jacobus de Leonardis inter consilia Alberti Bruni *conf. 117. Menoch. conf. 92. n. 32. Borrell. de praesentia Regis Catholici l. 1. n. 30. & c. 48. n. 11. & generaliter Tusc. lib. B. concl. 24. n. 4. & seq.*

Tum claritas, quia non disputabatur, an hæc perangaria existens penes Feudatarium, esset, vel ne de regalibus, & an regalia concessa inferiori retineant eorum naturam, de qua in dicta Romanae appalibus lignorum, sed disputatio erat an aliquam jurisdictionalem prerogativam annexam habere dicitur, quod est indubitatum, praesertim penes Feudatarium, cui jurisdictione in universum concessa est, quia adus coactionis per se ipsam, ejusque Officiales, non autem per alios faciendus, indubitatum importat jurisdictionem, Bald. *d. conf. 409. lib. 5.* quod sufficit, ut verificentur verba concordiae, unde revera dicta responso erat parum congrua.

Aliam tamen ponderabam dari posse solidam responsum, quae per scribentes in facto potius, quam per iustas pro M. Ducissa infirmabatur, quod scilicet jus cogendi Vassallos ad Clusæ, & Vallati expurgationem, non proveniret ab aliquo jure, vel jurisdictione ipsius Molendinis annexa, & ita in quemcumque illa transiret, transiret etiam dictum jus, sed proveniebat a conventionibus habitis inter Principem, & Civitatem super dictorum Clusæ, & Vallati expurgatione, tanquam expensa publica, concernente publicam utilitatem, nec scilicet ob Clusæ, & Vallati repletionem sequantur inundationes Portus, & Civitati praediciales, ac etiam ne hyberno tempore ob eadem inundationes Molendinorum usus impediatur, unde populus famae incommoda sentire posset, ideoque Princeps in hac parte dictum servitium praecipere solitus fuit, potius tanquam Princeps pro bono publico, quam tanquam privatus Dominus Molendinorum, quibus si annexa esset hæc jurisdictione, sequeretur, quod etiam si ad privatas manus transiret, ab illo tale jus esset exercibile, quod de jure, & de facto non remanebat iustificatum, cum aliis de jure Dominus, quamvis

habens jurisdictionem cum mero, & mixto Imperio, non possit cessante ratione publicae utilitatis, vel legitima consuetudine, cogere subditos nec accedant ad alia Molendina quam sua, *Theat. dec. 16. Gratian. d. sepe. 564. nu. 45. & 47. & habetur actum in Cornetana Molendinis, & in aliis sub tit. de servitutibus.*

Concurrere dicebant etiam Camerales alteram qualitate in concordia expressam, juris cogendi ad accessum stantibus statutis, acbannimentis prohibentibus subditis, ne pro molendo frumento accedant ad aliena molendina extra territorium, quod idem importare videtur, ac praecipuum, ut accedant ad ista, cum enim mollitura sit actus ad humane vitae usum præcisè necessarius, eo ipso quod prohibetur subditis, ne ad aliena Molendina accedant, virtutem & implicitè continetur praecipuum affirmativum, seu coactio, ut ad ista accedant, quia exclusio uno, de necessitate sequitur alterum, ut communis est sensus Doctorum de istis iuribus prohibendi, & cogendi tractantium, habent enim ea pro synonymis, idem in effectu importantibus, ut constat ex deductis per *Theaur. dec. 16. Rolenthan. de feud. cap. 5. concl. 26. & 27. Marin. resp. l. 18. vol. 2. Capobl. & Rovit. super prag. 14. de Baron. cum aliis in materia de d. d. linc. sub titulo de servitutibus praesertim in Cornet. Molendinis, & in Farsen. Molendinis.*

Replicabatur ex hoc jure cogendi non inferri necessariò ad feudatitatem, cum importare possit servitutum privatum etiam in allodialibus praescriptibilem, multò magis à Domino, ut per Bald. *de praescript. p. 4. par. 5. principialis, quae est. 5. Capobl. de Baron. prag. 1. n. 205. & seq. 2. cap. 5. nu. 1.* sed hæc responsio pariter nullius ponderis eredebeatur, tum quia in ea questione, an Molendina intra fines feudis per feudatarium possessa praesertim feudalia, vel allodialia, resolutio ex communi sententia resultat ex ista qualitate, tum scilicet sint bannerata, vel ne, sub quo bannerationis termino feudista significat dictam jus cogendi, sui prohibendi ex bannimentis resultant, quia cum hoc jus importent jurisdictionem non nisi ex Principis concessione resultant, nisi decaur de alio acquisitionis titulo, praesumptio est, feudatarium Molendina cum hoc jure habuisse ab eodem Principe, ad hoc habuit jurisdictionem, & feudum, ut ex Bald. *conf. 409. lib. 5. per tot. & signanter n. 6. & firmant Henricus de Molendinis q. 6. nu. 76. n. 11. num. 110. 113. & 119. cum seq. Natt. conf. 506. nu. 23. & 21. cum seq. Intrigliol. de feud. q. 43. nu. 83. Seraph. dec. 80. nu. 2. & ceteri.* Tum etiam quia hæc inspectio intraret, quoties cessante concordia, videndum esset in solo puncto juris, an Molendina haberent, vel ne feudalem jurisdictionem, quod in praesenti non erat opus, stante conventionem clara ad iudicis quaestiones dirimendas habita, ut ea Molendina, quibus hoc jus compererit, censerentur cum feudo devoluta, igitur sufficiebat conventum qualitatem iustificare de facto, non curando, an de jure esset apta ad imprimendum, vel ne feudatitatem.

Solidior tamen responso credebat altera, ex qua pro veritate eredebam non verificari casum conventionis contracta in casu juris cogendi ad accessum, quia statuta, & bannimenta id non disponunt, sed solum prohibent egressum à territorio, quod non continet de necessitate accessum, cum pleraque alia supponerentur in territorio Molendina privatorum, si magna, si parva, ideoque huiusmodi prohibitio potius referenda erat ad iudicium Principis provisionem ex lege iustitiae pro bono publico; vel quia existentibus in territorio Molendinis sufficientibus, species iniquitatis esset illis derelicta ad externa, remotiora, & incommodiora accedere, ideoque per Dominum, & Superiorem iuxta unam opinionem, quamvis non ubique admittam, prohiberi potest, ut latius habetur in *d. linc. Cornetana, & Farsen. Molendinis, sub tit. de servitutibus, vel quia iustè id Princeps, vel Superior mandat, ad fraudibus consulendum, ne scilicet sub hoc praetextu extrahatur vidualia à territorio, ac etiam ut pro bono annoe regimine, ita commoditatis sciat, atque experimentum faciat, quid pro Civitate, & populi sustentatione sit necessarium, & hæc potuerit esse motiva, ex quibus principaliter statuta, & bannimenta emanaverint, licet in consequentiam Dominis Molendinorum exinde major utilitas resultet, quia non hoc, fed illud est attendendum ex notis axiomatibus, unde in concordia vocatorum congressibus pro causae directione ex parte Camerae habitis dicebam.*

Probabiliora verò esse eredebam jura Camerae quam M. Ducissæ, vel Civitatis, ex aliis circumstantiis, quod scilicet ex Statutis, aliisque urgentibus adminiculis, satis clarè constaret,

ret, hæc Molendina, illud præsertim nuncupatum (*delli Canonici*) fuisse antiquius Civitatis, unde cum per feudatarii haereditem non decederet de titulo private acquisitionis à Civitate, & e converso constaret Civitatem cum universali dispositione totum suum habere, omniaque bona, iura, & redditus assignasse, prius Molendinae, deinde Duci Valentino, ac demum Duci Ruvero, praesumptio est, possessionem referendam esse ad titulum legitimum, de quo apparet, non ad alium, de quo non constat, de illicita potius usurpatione suspectum, cum abique certis lemmenitibus Civitatem bona sint inalienabilia, ad tex. in *l. 2. C. de acq. poss. ubi Bald. n. 1. & Bart. n. 2. Mant. dec. 5. n. 6. Surd. conf. 221. nu. 46. & seq. Buratr. & Adde. dec. 614. n. 8. & 12.*

Et huic praesumptioni accedebant alia plura adminicula, primò nempe, quod Molendina semper post Civitatem possessa fuerunt per Principes, vel ipsos ipse concessit, ut ponderatur apud Seraph. *d. dec. 894. num. 3.* Secundò, quia in Conventionibus iniis in Concordia anni 1503. habetur, quod inter publicas impensas computantur ille expurgationis Clusæ, & Vallati istorum Molendinorum, quod arguit illa esse iuris publici. Tertio, quia postquam Leo X. Ducem Franciscum Mariam à Ducatus possessione ejecit, Civitas supplicavit, & obtinuit antiquam possessionem, & administrationem suorum bonorum ac reddituum restitui, & inter hæc bona connumerata fuerunt Molendina.

Nequibatur videbatur replicatio, quod his etiam admittis non inde inferri poterat ad feudatitatem, quodque Molendina essent de pertinentiis feudis, qui nunquam annexa fuerant, dum erant de dominio Civitatis habentis dominium allodiale à feudo distinctum, quia ex tenore conventionis, atque ex ipsa subiecta materia tam ratione vectigalium, multarum, & publicorum reddituum, quam ratione publicorum onerum, satis liquè constabat huiusmodi assignationem, prius Molendinae, deinde Jo. Sfortiae, factam esse tanquam Domino & Principi, admittat mulieris tradentis ejus bona viro in dotem, ut hic matrimonii onera ferat, quia Princeps dicitur Republicae maritus, ideoque rectè illa comprobatio intrat. *Peregr. de jure ffe. lib. 1. tit. 1. n. 8. in fin. & alibi, Galeot. resp. p. 1. f. c. 1. n. 68. Zarata theatro feud. part. 2. d. linc. d. 71. nu. 2. & habetur actum in Spoletana gabelle, sub tit. de Regalibus ad materiam Vectigalium, atque ita nostri dicunt omnia Imperatoris, & Regum, vel Principum bona, & jura à Rebus publicis, & Civitatibus ac populis in eos translata esse.*

Comprobabant hoc evidenter, tum observantia facti, quae declarat quid in investitura comprehendatur, Intrigliol. *de feud. q. 43. n. 111.* Bellon. *jun. conf. 9. n. 18.* Gratian. *d. sepe. 377. n. 19.* Ciarlin. *convers. 106. num. 85.* tum etiam expressa confessio ultimi Ducis in Concordia inita cum Civitate de anno 1613. ubi explicitè statetur, he tanquam dictæ Civitatis Principem, ac Jo. Sfortiae successorem possidere vectigalia, jura, & bona Civitatis vigore dictæ assignationis factæ de anno 1503. confessio enim in his materiis attendenda est ex collectis per Rolenthan. *cap. 6. concl. 68. nu. 15.* & in *glo. linc. Q.* ac etiam quia ipsamet haeres agnovit vectigalia, collectas, multas, compositiones, & alia jura per Civitatem cessa, devoluta esse cum feudo, quia verè erat res incontrovertibilis.

Quo postò inferri dicebam ad feudalem qualitatem, resultantem ab investitura per Julium Secundum concessa Franciscò Mariae, quia concedatur in feudum non solum Civitas, ejusque membra, & pertinentiae, fed omnia bona, & jura, quae prædecessores, ac praesertim Sfortiades jure Dominicali, & ratione Principatus possederunt, ut in puncto bonorum, & jurium allodialium, quae penes prædecessorem Feudatarium existentia, in secunda investitura concessa sunt in feudum, Rovit. *conf. 101. num. 24. & seq. vol. 2.* Bellon. *jun. conf. 44. nu. 42. & per totum consilii contextum,* maxime quia etiam de jure prætendi poterat, acquisitiones factas per Feudatarium, tanquam talem, & occasione feudis, & Principatus, dici posse feudis accessiones, ejus naturam affluentes, ex deductis in Massanen. Castroboctis.

Atque ex ista ratione sequebatur exclusio etiam Civitatis, quia bona per eam Principi tanquam Principi, & jure Principatus assignata, dicuntur irrevocabili Principati incorporata, & ad successores in dominio spectantia, eodem modo quo bona, & jura per Rempubliam, & Populum Romanum in Imperatore semel translata, perpetuò transferuntur cum Imperio, quod etiam comprobatur observantia, quia Data, Vectigalia, multæ, compositiones, & molitura, & alia remanserunt, & remanent penes Camerae.

ram indubitanter, neque Civitas unquam contrariam habuit praetensionem.

In contrarium pro allodialitate Molendinorum penes Sfortiades, & successivè pro privata acquisitione per Ducem Franciscum Mariam à Sfortiadem haereditibus sub generali cessione domorum, praediorum, & bonorum allodialium, ex parte M. Ducissæ ponderabatur plures actus, ex quibus liquet, Jo. Sfortiam ista Molendina obligasse, seu aliàs de eis disposuisse, & praesertim super uno istorum assignasse Galeatio quandam redditum, necnon Joannis uxorem, & filiam, super ejusdem pro dotibus immisionem, ac assignationem respectivè habuisse; sed omnes istius actus, tanquam equivoci, aequipollere non posse videbantur utriusque adminiculis in contrarium facientibus; si enim Jo. Sfortia omnium bonorum Civitatis assignationem habuerat cum libera facultate suo libito disponendi, dummodo ferret onera, utique nulla liberatio ratio, citi durante suo jure, quod longo tempore in successoribus durare debere sperabat, huiusmodi assignationes facere non poterat, quod evidenter comprobabat observantia ejusdem Ducis Francisci Mariae, qui de anno 1525. reintegratus per Adrianum sextum quamdam in illi concordiam cum Isabella Jo. Sfortiae filia, cui pro satisfactione, & cautela assignavit, & obligavit Datum gratia, quod abque dubio erat Juris publici, & per Civitatem assignatum inter publicam bonam, tanquam Principi, & jure Principatus, igitur actus praedicti sunt aequipoci, nihil concludentes.

Allicuius non levis ponderis adminiculum, pro quo ego & ceteri scribentes pro Camera torquebamur, resultare dignoscebatur ex eodem Concordia, seu assignationis Instrumento inito inter Civitatem, & Jo. Sfortiam de anno 1503. non quidem ex quadam enunciativa, quod scilicet ad rationem effectum incidenter enunciarentur Molendina ipsius Domini, quasi quod illud verbum (*ipsius*) in Genitivo prolatum, importet dominium, Paitell. *expedit. 47. n. 57.* & in quo motivo maximum constituebatur fundamentum (levissimum enim argumentum credebat, dum enunciativa non referatur ad personam Joannis, ut Joannis jure privato, fed ut Domini, & sic ad qualitatem domicilium, & Principatus) fed quia in eodem Instrumento fit peraequatio, seu bilanci-cium omnium reddituum, & onerum distinctè enumeratorum, atque comperto onera excedere redditus in certa quantitate, convenitur, pro supplemento, & peraequatione imponi debere collectam, & tamen nulla habetur ratio Molendinorum notabilis redditus, de quibus sunt partes in eodem Instrumento cum dicta enunciativa mentionem habuerunt, signum clarum, quod alio jure, & titulo per Joannem possiderentur, & hoc erat validius argumentum, quod pro allodialitate, ac feudatarii haereditate urgeret.

Respondèbam tamen pro parte Camerae, Rempubliam, ac Civitates & populos, ex duplici causa corum bona, & jura in Principes transfuisse, una scilicet merè correspondiva ad accollationem onerum eidem Republicae incumbente per viam iustitiae commutativa, & contractus merè correspondivi; seu jure administrationis, altera verò protectionis, siue gratitudinis, & conventionis, ut Principi ultra onerum supportationem, aliquid remaneat, cum quo Principatus decorem sustentare posset, ac subditis benemerentibus benefacere, actum enim aliàs esset de Principibus, eorumque infelix esset conditio, si aliud non haberent, nisi illud quod præcisè in publicorum onerum necessarium supportationem esset erogatur, periculosa enim res est in imperante tenuitas, Roland. *conf. 1. n. 66. lib. 2. ubi n. 64. & 139.* referre causas huiusmodi assignationis bonorum Principi, Barb. *de l. compet. n. 22. de praescript. ideoque dictus contractus initus de anno 1503. juxta primam speciem non excludit præcedentem eorumdem Molendinorum concessionem, sibi à Civitate factam, sed tanquam Principi, & Domini, in alteram causam, siue ob alia onera, de quibus tanquam jam accollatis non fuit opus aliam habere mentionem, ita ut argumentum non concluderet, praesertim tot aliis in contrarium urgentibus; ac etiam quia ex non facto, vel non dicto, non potest deduci concludens praesumptio, ut bene ex Inola & aliis Menoch. *conf. 295. n. 80. & seq.**

Sive adaptari posse dicebam Magistralem distinctionem, Bald. in *c. 1. de Capitaneis qui Curvendidit. n. 4. ver. Ego idem in Molendinis, & c.* quod scilicet aut Molendina pertinent ad Civitatem jure publico, & jurisdictionali, & tunc fit Civitas se dedit Principi, in eum transeunt Molendina; aut pertinent ad eandem jure privato, & remanent penes eam, quam distinctionem refert, & sequitur Surd. *conf. 331. n. 48.* ideoque dici posse videbatur ex forma Statutorum, ista Molendina

Sedis Apostolicæ indigentibus consilium cum aliorum pecuniarum ingente quantitate mutatione; volens proinde Pontifex ad obtemperantiam, & grato subdito gratificari, de anno 1560. supra scriptam Julii concessionem ad tertiam generationem, effectum perpetuam ad favorem omnium Julianorum descendendum masculinorum, & femininarum, etiam illegitimorum, cum titulo Marchionatus, moderata tamen in parte facultate non mandandi, atque pro priori cautela vicium Oppidum, & Calrum Juliano, & descendentibus de non concessit, stante solutione scilicet 4667. predictæ extensionis intuitu.

Defuncto autem Petro Casarino ultimo de dicta, tertia generatione, pretendere cepit Camera terminationem primæ concessionis Julii non obstante secunda concessionem Pii, cuius vigore Dux Casarinus hodiernus Juliani descendens in quarta generatione constitutus, loca obtinet, unde introducta causa in Cong. Camerali.

Pro parte Camerae, eique adhaerentium dicebatur, dictam Pii concessionem, vel esse nullam, vel non servatam formam præscriptam à Constitutione sexta Gregor. IX. & à Concilio Constantiensi sub sine Caroline. s. Caterum, de quo latius in Urbevetana seculi discursu sequenti, per quam disponitur cum Decreto irritanti, huiusmodi concessionibus abque Cardinalium consilio, & assensu fieri non posse, vel ceteri invalidam, tanquam collatam in tempus terminantium generationum, quando erit impossibile, ipsum Pontificem vivere, unde erat futura concessio in supplantationem successoris; vel esse revocatum per eisdem Pii IV. revocatorium generale omnium concessionum eisdem de anno 1565. in eius Constitutione 104. vel deinceps cadere sub Constitutione 35. Pii V. de non infundandis.

Pro parte vero Ducis, Ego, & alii pro eo scribentes, dicebantur nullum esse his obiectis habere substantiam; quatenus enim periret ad primum, quamvis Gregorius IX. dicta ejus Constitutione sexta innovando Constitutionem Simmachii in cap. non liceat Papa 12. quæ, ita sita est, ad hocque decreto adhaerenti Concilio Constantiensi, etiam tamen hæc omnia, non nisi, vel contrario abolita videntur, saltem de facto, stantibus amplissimis derogationibus per Pontificem in huiusmodi concessionibus apponi solitis, præsertim illas, quam Pius obtinere voluit vim validi, & efficacis contractus, & suffragari, ac si concessionaliter, & de ipsorum Cardinalium consensu in pleno sacro Concilio emanasset, non obstantibus Simmachii, Pauli II. & quibuscumque aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & Conciliis generalibus similes concessionibus prohibendis.

Potest enim Papa, cum sit lex animata, ad actus validitatem, in fingere factum fuisse id ad faciendum, annot. in cap. 1. de translat. Burr. conf. 2. n. 4. Paril. conf. 44. num. 8. & 93. num. 17. & 18. ubi. 4. unde in pluribus consimilibus controuersis meo tempore agitatis, quamvis doctissimi Cameræ, & Etsi Advocatus perpetuo hoc motivum Constitutionis Greg. IX. inuicauerit, tamen tamen scio in Camera de illo non fuisse habitam rationem.

Quo vero ad secundum de concessione collata in tempus successione non supplantandi in electivis, ad nos per feudiflas in cap. 1. Qui successores feudum dare tenentur, satis facillime iudicata fuit responsio, tum quia concessio non erat de futuro, sed de presenti, ut infra ad quartum obiectum Constitutionis Pii V. tum etiam quia licet aliquid valuerit, ut ea que de Prælati, & alii per electionem succedentibus disponunt, procedant etiam in Papa, ut præteritum volunt collecti per Rosenthal. de feud. c. 6. concl. 6. & concl. 17. num. 1. & alii, hæc tamen opinio ex professo, reprobatæ fuit per Romæ dec. 662. num. 13. p. 2. recentibus habentibus auctoritates & rationes, sæpius canonizate, licet Pagnan. in cap. parte, num. 36. de feud. contradicte. Unde licet quidam Camerae adherentes, proprie Patrie libertatem asserentes, valde in hoc insisterent, doctissimi tamen Camerales hoc motivum frigide deducebant.

Ad tertium verò obiectum, deducitur ex Constitutione 104. ejusdem Pii IV. omnium infundandis, & concessionem revocatoria, dicebatur, primò dictam Constitutionem alioquin claram, non reperitur inquam executioni demandatam, quia Papio seculi anteriorum centum, non datur casus, in quo prædictæ sit, quod scilicet ex hæc sola causa, feuda jam concessa ad Cameram reversa fuerint. Unde pariter in pluribus consimilibus controuersis meo tempore habitis, licet sciam huiusmodi Constitutionem perpetuo per Camerales deducitam esse, nunquam tamen vidi admittam.

Licet enim Apostolicæ Constitutiones in hoc ab aliorum Principum legibus differant, quod ille robur accipiunt à subditorum usu, & acceptatione, illæ autem scilicet, ex ea differentiatione, quod alii Principes potestatem habent à populo, Pontifex autem habet immediate à Deo, ut occasione Bullæ Pii de censibus habetur in tit. de Censibus, & sequens sub aliis materiis, atque contrarium istius in Apostolicis Constitutionibus non attenditur, ad decretum irritanti in eis contentum, quod quemcumque contrarium admodum inficit, Cavalor. dec. 85. q. 2. & 23. dec. 200. num. 24. p. 1. & 237. num. 10. p. 11. & in aliis frequent; artamen id procedit, ubi legis inefficacia allegaretur ex non acceptatione, vel non usu, seu contratio usi subditorum; secus ubi idem Papa quousque Officiales longissimo tempore non curavit legis ulum, & praxim, atque videntes contrarium servari, tolerarunt, seu non providerunt, quia tunc videtur ab ea lege tacite, & de facto recessisse, eam abrogasse, ut optime ita distinguendo firmat Rot. dec. 194. n. 15. & seq. p. 4. recent. tom. 2. & dec. 361. post 220. conf. For. in nu. 4. & 5. licet Pagn. in c. si quis, n. 70. de foro compe. actus quod non sufficit tacite, sed omnino requiritur expressus consensus Pape, & quod tamen contrarium docet praxim, quia multas habemus Constitutiones, & provisiones Apostolicas, que Papa sciente, & tacite approbante non servantur, ac recedunt ab Aula.

Sed ubi etiam prædicta Constitutio effectum vidit observantiam, dicebam adhuc presentem concessionem non oblatæ, quia expressè loquitur de concessionibus a causa gratiosa, & lucrativa, sine aliqua, vel saltem minime contrapacta, & non competenti recompensa, sine necessitate, aut utilitate non exigente, ut in his præmissis verbis ibi disponitur, quæ etiam in dubio ita de jure dispositum intelligitur, ex regula, quod in generali Privilegiorum, & Concessionum revocatione, non veniunt ille ex causa onerosa. Declan. conf. 15. n. 61. vol. 2. Rol. conf. 1. n. 28. lib. 3. Gab. conf. 195. n. 4. lib. 1. Seraph. dec. 499. in sp. Quid. dec. 1289. n. 5. atque frequentissimum habemus in generali revocatione concessionum Julisp. contentam S. C. T. sess. 35. de Refor. c. 9. ut non completatur concessiones ex causa onerosa, de quo latè, ac distinctè agitur in Lucana Prior. & in aliis in sua materia, lib. tit. de jureparat.

Principes enim, nec volens potest de ratione justitæ revocare concessionem, & privilegia concessa ex causa vere onerosa, puta propter acceptam pecuniam, vel servitiæ præstita, cum tunc privilegium transeat in contractum, cuius observantia, cum sit de jure gentium, non minus Principem, quam privatos obligat, quia non inde injuriarum nasci debet occasio, unde jura nascuntur, ad text. in memor. int. Cod. unde vi, c. 1. ubi Bald. & ceteri de natura feud. idem Bald. in L. qui se patris, n. 34. c. unde lib. ubi quod non potest private feudo investituræ per contractum onerosum. Gram. con. c. 169. n. 21. Gravett. de antiq. temp. p. 1. n. 17. & 18. quodque concessio remuneratoria transiens in contractum à Principe revocari non possit, Felin. in c. novis, de iudic. ubi ceteri, bene aliis allegatis Rolan. d. conf. 13. n. 32. & per tot. lib. 3. Sur. conf. 419. n. 51. & seq. Afflic. d. 128. n. 10. ubi add. Cappy. Latr. conf. 17. n. 2. & 3. & dec. 199. per tot. Cappy. dec. 121. n. 16. Rovit. supra præm. in rubr. de revocatione concessionum, n. 9. & seq. & ceteri collecti per Eicobar. de priv. feud. p. 1. n. 125. & ceteri videntur idem Fiscalis Galo. responsio. Et ceteri, quosque causa publice utilitatis aliud non postulat. Et hæc si procedunt in quolibet Principe laico, multo magis indubitate admittenda sunt in Papa, qui est Christi Vicarius æquitas, & justitiae summus director, aliorumque Principum exemplar, & qui per ejus regulam de jure stricto quærit non tollendo, quam latè exponat Gomes prosterius non tollere jus tertii, nisi dicat cum dicitur de revocatione.

Quo autem concessio effectus ex causa onerosa, liquere videbatur, stante solutione scutorum 18667. nempe 14. in prima concessione Julii, & 4667. pro secunda concessione Pii, & pecuniam accedunt Juliani merita per Papam deducta etiam ad ipsecum, unde probato remanebat clara ex tradit. Bald. in d. qui se patris, quem ceteri sequuntur supra allegati, multò magis accedens expressa declaratione ejusdem Pape, ut huiusmodi concessio vim habeat validi, & efficacis contractus, ac mutue obligationis.

Quibus stantibus, nil referre dicebam, eundem Papam usum esse verbis gratiosis, concedimus, & indulgemus, & gratiam facimus, in quibus magnum pro Camera fundamentum constituebatur, quia vis non est in cortice, & figura verborum, quæ vel desuper Supremi Principis, vel ad superabundantiam adject solent, sed in substantia veritatis, ut idem Bald. d. 1. qui se patris, num. 34. Decian. conf. 12. num. 4. vol. 4. Gramat. conf. ceteri. 100. num. 91. Surd. d. conf. 419. numer. 61. Ur-

61. Urfill. ad Afflic. dec. 282. num. 4. licet enim Spada conf. 5. num. 33. lib. 3. dicat quod importent simplicem donationem cum ibi allegatis, atamen ea esse advocata, & importare etiam donationem in feudum, dec. 280. num. 17. p. 11. recent.

Prout eonversò elausula, & verba prædicta, ut concessio vim habere debeat validi contractus, ac efficacis obligationis, non alterant rei substantiam, neque efficiunt concessionem onerosam, si verè esset gratuita, ut in terminis Jurispratonatus concessi ex privilegio, ut in tale censatur, quamvis dicatur ceteri ex causa veræ fundationis, & dotationis, quia hoc etiam est privilegium, firmatur dec. 58. & 88. part. 4. rec. quæ sunt in materia magistrales, bene in Bonon. Archiepiscopatibus 23. Martii 1648. Cotrado dec. 168. part. 10. rec. ubi explicatur, quod aliud est, ubi Papa loquitur per fictionem, aliud verò ubi per veritatem, quæ semper, ac rei substantia attendenda est, non verborum figura; ideoque totus punctus esse dicebatur in eo, an dicta pecunia ex justitia cum meritis sufficit ad inducendam eam correceptivam, & competentem recompensam, quam Piana Constitutio revocatoria postulat.

Præterdebant agentes pro Camera, ad huiusmodi correceptivitate inducendam, requiri omnimodam æquivalentem, quasi quod tanta pecunia solvi deberet, quasi dicta loca valeret, indeque inferent, ut concessio Pii, si per quæ erant disputata, summam solutam scutor. 4667. esse valde exiguum; Si enim pro concessione temporali ad tertiam generationem soluta erant scutor. 14. in longè majori summam pro perpetua solvenda fore contendebant.

Verùm pro Duce, & melius, dicebatur, ad inducendam concessionem verè onerosam, necessariam non esse omnimodam æquivalentiam, sed sufficere excessum in medietate, quia cum gratia sit individua, vel tota censenda est gratia, vel tota justitia, ideoque ad actus naturam regulandam, attendenda est qualitas præponderans, quæ atrahit, ac suffocat inferiorem, ita ut actus reguletur eo jure, quo est pars præponderans, fæ major, quia indivisibile mixtum assumit naturam simplicis præponderantis, ut in terminis concessionis Jurispratonatus, quod est individuum, ut ita cognoscatur, an sit onerosa, & ex justitia, vel ex gratia, d. dec. 58. & 88. p. 1. recent. 568. numer. 3. p. 4. recent. 218. part. 6. & in aliis frequent. in sua materia præsertim in d. Lucana Prioratus, sub tit. de jureparat. & in specie donationis remuneratorie, ad dignoscendum, an merita præponderent, quod sufficit non esse infra dimidiam rei donatæ, quoties agitur de materia individua, ex Bald. Romano, Corneo, & aliis, Traque. in l. si unquam, verbo donatione largitus, num. 81. & in terminis feudibus ut attendatur præponderantia, Rosental. c. 1. concl. n. 7. & 8. & ceteri collecti per Giuriam de success. feud. prædict. 3. nu. 8. licet ipse videatur exigere præponderantiam valori totius feudi, sed partim fundatæ, & propterea non oblatæ dicebat auctoritates elaboratæ pro parte Camerae adducæ ad probandum, quod affectus pecunie solutio non sufficit ad faciendam concessionem verè onerosam, & correceptivam, quia omnes loquuntur, ubi pecunia est longè infra medietatem valoris, ut per Curt. conf. 49. n. 5. & 6. Alber. Brun. conf. 18. n. 9. lib. 1. Rolan. conf. 53. n. 26. & seq. lib. 1. Mandell. Alba. conf. 382. nu. 99. Paul. de Monte Pico conf. 100. n. 16. Peregr. conf. 56. nu. 12. lib. 6. qui allegabatur.

Non solum autem summa soluta præponderabat excedendo medietatem, sed rigorose adequabat totum valorem, si enim dicimus per actum occultum refectionis, seu extinctionis primæ concessionis Julii, secundam concessionem Pii esse ex integro, & ut tunc ut verus esse probatur infra super tertio puncto Bullæ Pii V. & tunc certum est, combinando omnes pecunias solutas, ascendentes ad summam scutor. 18667. adquare, quia eo tempore attento, redditus utriusque loci importabant annua scutor. 500. quæ valutando juxta modum originatum à decisione Seraphini 1530. ad rationem scilicet duorum cum dimidio, plus, vel minus, & sic duplo plusquam alodialia, ex iis, quæ habentur in Romano legitime, & aliis hoc eodem titulo important id, quod est solum, & si quid deficit, supplet Juliani merita, quæ abque alia probatione per Principem narrata, & ad speciem redacta, dicuntur probata, latè Surd. d. conf. 419. num. 66. Cappy. Latr. d. conf. 38. nu. 6. cum seq. Rovit. præm. 25. de feud. nu. 45. latè Rot. in Sarinaten. feudi 22. Junii, & 18. Septembris 1645. Duozio. post controu. Contril. dec. 18. n. 56. & 19. n. 4. & in aliis, quia est propositio plana in Curia.

Neque opus est probari, meritum valorem adamum sum æquivalere rei concessæ, ut pro Camera, motivabatur; quia in regulandis premiis, que propter merita dantur, attendenda est qualitas dantis, si enim est privatus, quem solum obligat ratio justitiæ commutative regulandæ ab arithmetica, 14. proportione dati, & accepti, tunc intrinsece forsan potest obiectum, secus autem si est Princeps, quem obligat ratio justitiæ distributive ad remunerandum, prout decet Principis munificentiam, ex qua sepe pro modico opportuno servitio magnum premium de condigno datur, ut eruditè Tiraque. d. si unquam, verbo donat. art. 1. n. 84. & bene Rovit. dicta præm. 15. ubi quod totum feudum præsumitur à Principe judicatum premium æquivalentis merito, & ratio inatrupe judicatum premium, quæ habentur per Rot. dec. 354. numer. 136. & seq. p. 11. recent. ubi quod ex qualitate concedentis id regulandum est, atque aliàs nemò toto bellorum periculis pro Principum servitio se exponeret, si spes præmiorum regulata, esse deberet juxta arithmeticam proportionem justitiæ commutative; multò magis in casu nostro, ut quo Ingentia Juliani, ejusque domus merita erga Sedem Apostolicam considerantur pro simplici supplemento pecuniarie solute.

Hinc prolixum vanum, ac futile reputatum fuit, motivum, non quidem per doctos Camerales, sed per adherentes deductum, quod inter Principem, & Subditum non dantur merita obligantia ex lege justitiæ ad remunerandum, cum subsidium teneatur servire domino, juxta aliquorum opinionem omnino reprobata, quia sufficit esse servitiæ, quæ communem usum aliorum subditorum excedat, ut ex lege gratitudinis, & conventiatis obligent naturaliter ex lege gratitudinis, & conventiatis remuneratorie factæ per dominum subdito, I. appa. dec. 16. num. 35. & 169. Cappy. Latr. d. conf. 38. n. 34. & seq. latè Venturini. d. conf. 52. nu. 73. & seq. ubi concordantes, ac habemus passim receptas donationes meritorias inter patrem, & filium, dominum, & famulum &c. de quo in Romana donationis pro Castellano, hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum.

Ultra quod manifestum æquivozum esse dicebam procedere cum decisione Seraphini in valutando ipsa feuda ad rationem duorum cum dimidio. Tum quia ipse valuit invalu post editam dictam Bullam 55. Pii V. de non infundandis, ob quam, sublata spe acquirendi Caltra, & bona jurisdictionalia à manibus Papæ, satis notabilem incrementum acceperunt huiusmodi bona existentia penes Baronem, & Domicellos, ut est notorium, quia multa Caltra, quæ hodie valent scutor. 100. m. nec quidem pro 10. m. acquisita fuerunt; tum etiam quia à temporibus Pii IV. circa, ob auri ex crescentiam, ac statum pacificum illius præsertim Italie partis, omnium bonorum, etiam alodialium valor notabilissimè excrevit, ideoque istud tempus regulandum non est cum illo hujus concessionis, quando ob non valde remotum Urbis excedium, ac etiam propter proxima bella habita sub Paulo IV. inter Sedem Apostolicam, & Regem Catholicum, rerum status erat deplorabilis, ac pretia præsertim Castellorum, & feudorum erant in infimo; rerum enim pretia non habent certam, & determinatam metam, fed hominum opinione varietatem recipiunt tempore pacis, vel belli, abundantia, vel penurie, ad not. per Bald. & alios in l. 2. C. de reind. vend. præcipue Cagnol. n. 25. Corn. conf. 181. n. 56. lib. 2. Jaf. conf. 54. n. 22. volum. 1. Malcard. de probat. concl. 650. numer. 7. Cytiac. alios convergens controu. 453. numer. 51. & seq.

Ac demum quia etiam hodie valutantur in Statu Ecclesiastico Caltra, & bona jurisdictionalia ad rationem feudorum duorum cum dimidio, ac etiam duorum, & minus, quando excepta illa remota feudaliitate, quam pro Papa superioritate latè probare conatur Spada conf. 1. lib. 1. sunt alodialia ad quoscumque extraneos heredes transitoria, nullumque habent servitii onus, vel devolutionis periculum; secus autem feuda ad certas generationes, si per solis heredibus sanguinis concessa, quia hæc longe minus æstimantur, ut ego pluries prædictæ, præsertim in æstimatione Caltri Grassignani existentis in hereditate illorum de Baglionis, & de ordine Congregationis Baronum æstimati ad instantiam Domitille Cæsiæ, quia cum Camera præterderet esse feudum certo personarum generi concessum, devolutionis subiectum, econtra verò Creditores præterderet esse Castellum alodiale ad quoscumque transitorios; Periti juxta secundam qualitatem æstimantur pro scutor. 40. m. & ultra, & juxta primam pro scutor. 26. m. ex recepto juris principio, quod onera minuantur valore, decif.

278. num. 3. part. 4. rec. tom. 2. & passim, ideoque feuda minus alioquin legitime firmata auctoritate Rofentia. c. 9. concl. 63. n. 8. de quo lausius agitur sub hoc eod. tit. in Romana legitime.

Nec oblatæ vifa, fuit replicatio, in regularia fecunda conceffione Pii. de qua est quæftio, attendendas non esse pecunias per prima Julii conceffione folutas, & fic habendam esse foliam rationem fecit. 4667. tum quia hoc afiumptum verè non fubfiftit, quia una conceffio confufa est cum altera, ut infra, tum etiam quia diftinguendo primam conceffionem ad tertiam generationem, à fecunda importante folam futuram prorogationem ad alias generationes, ifta non est aliud, nifi conceffio futura fpei incertæ, quæ poterat effectum non fortiri, vel illum obtinere post 300. annos, quibus tres generationes durare poterant, undè commodum representationis fecutorum 4667. fpatio tanti temporis longè fuperat integrum valorem, maxime attendita incertitudine, itaut fi Pius hanc futuram fper exponere voluiffet venalem, utique nec emproren pro mille inveniffet, ad communiter non in l. de fideicom. Cod. de tran. fallionibus, & quod fper incerta, vel nullam, vel modicam recipiat æftimationem, decif. 326. num. 24. & 25. part. 6. recentior.

Et licet ad augendum conceffionis valorem, Camerales inculcarent adactam esse dignitatem, feu titulum Marchionatus, tamen respondebam, dignitates de jure non esse venales, fed à Principe concedi benemerentibus: Aponte de poff. prorog. tit. de Electione officialium, §. 8. n. 32. & tit. de diversis poffiffionibus circa finem operis, sub tit. de limitatione experiarum, num. 4. ubi exclamatur in Regno Neapolitano esse abufum, qualis exulat huc usque à Pape temporali ditione, & habetur in Parmen. & aliis hoc eod. tit. propter onera, que fecum fert dignitas, maxime quia cum ex prædictis pecunia foluta adæquet valorem, idcirco ingentia merita Juliani, aliud præmium, nisi istud habuiffe videtur.

Demum quoad tertium objectum deducum ex Constitutione 35. Pii V. de non infuendo, confirmata, ac in parte ampliata per Innocent. IX. Clement. VIII. & alios Successores Pontifices, facilis videbatur responsio, quia Pius IV. non direxit conceffionem folis fuccessoribus post dictam generationem extituras, fed ipsi Juliano, ejusque descendentibus, alterando in multis primam conceffionem, tam ex prorogatione à tribus generationibus ad omnes, quam ex limitata potestate non infuendi, atque ex pretii augmento, & ex dignitate, feu titulo Marchionatus fuperaddito, ideoque indudta fuit novatio, per quam, destructa prima conceffione per actum oculum refutationis in manu domini, facta dicitur nova Investitura, novum feudum ex integro constituens, juxta glof. in fignem in c. hi qui, de præb. in 6. quam litteis aureis fcribendam dicit Felin. in cap. de causis poff. numer. 2. de offic. deleg. Bald. conf. 436. num. 2. lib. 1. Alex. conf. 151. numer. 1. & 2. lib. 6. Seraphin. decif. 1362. num. 3. Gregor. decif. 522. numer. fin. Rot. decif. 195. num. 10. par. 10. recent. & decif. 325. num. 4. part. 11. & conferunt dedudta per Afflic. decif. 112. num. 5. cujus opinio per Urfill. impugnatur, quoties ex innovatione refultat præjudicium agnatorum fub habentium ex antiqua investitura, & quorum interfit illam non tolli, vel alterari, fecus ubi fola contentio est inter ipsum dominum concedentem, & conceffionarium, ut latius diftinguendo habetur in Urbvetana feudi difcurfu fequenti, ideoque cum Plana Constitutio loquatur de futuris, non autem de præteritis, istam non comprehendit, atque fuperfluum vifum fuit affumere infpedtionem fuper declaratione conclufionis, an, & quando lex nova, quæ regulariter refpicit futura, complectatur etiam præterita, perfectionem de futuro expectantia, quia conceffio est perfecta ab initio, ut obfervantia docuit, dum ex tunc idem Julianus, ejusque primæ, fecundæ, & tertie generationis defendentes, titulo Marchionatus fe decorarunt, ergo adeo directè fuit conceffio, atque ex tunc effectum fortita fuit.

Unde Congregatio Cameralis ex Fiscalibus in notabili parte constituta, non expectato judicio Tribunalis Cameræ, videns solidiffima esse Ducis fundamenta, præfentionem defecit, atque Dux pacificè potitur feudis.

Ex eisdem verò rationibus proximè fuprà dedudtis ad verfus objectum refultans ex Bulla Pii V. de non infuendis, evanuit, ac irrelevans judicata fuit prætenfio excitata per Civitatem novam Communitatem, quæ antequam conceffio Pii fequeretur, omnes ejus redditus dederat Juliano, ejusque hæredibus, & fuccessoribus, quoufque dicta

Terra effect sub eorum dominio, cum obligatione fupportandi onera publica ex dictis redditibus fufferi folita, quafi quod attento tempore assignationis, intentio fuerit dandi ad folas tres generationes, & quidem caufa dandi fuit dominium, quod adhuc durat, cum hujusmodi assignatione per Communitates fieri foleant dominis tanquam earum maritis, admittat mulieris dantis Viro ejus bona in dotem, ut habetur in Pisaurum. Molendinorum difcurfu præcedenti.

Dominium autem à Pio prorogatum durante adhuc prima conceffione, non est novum, fed idem, affumens omnes qualitates primo competentes, ad text. in leg. fed est immanente, ff. de acquir. ubi Bart. Castr. Angel. & alii, & in leg. dies cautionis, ff. de damno infesto, idem Castr. conf. 389. lib. 1. Decian. conf. 13. n. 29. lib. 1. & ceteri, de quibus in Romana prorogationis officii, sub tit. de regularibus, dantes exemplum in homine, qui licet nafcatur parvulus, & postea crefcat adhuc tamen est idem, non diversus homo.

Hæc enim est differentia inter prorogationem conceffam adhuc durante prima, & aliam post illam expiratam, quod ifta fapit novam conceffionem, illa verè est eadem, perinde ac fi ab initio ita per tempore etiam prorogato conceffa effect, ut probant fuperius allegati, & Roza in Toletana Archiepifcopatus 7. Junii 1658. Allegato, unde officium prorogatum eo durante est idem, non diversum, Bart. Roman. Castr. & ceteri ubi fuprà, Aponte de potestate Præfatis de diversis poffiffionibus, de poff. fubfiftenti, in offic. n. 7. Larrea allegat. 50. n. 108. in fin. Maltrall. de Magiftr. lib. 1. c. 28. num. 98. Rovis. conf. 109. num. 12. lib. 2. Salgad. in labyrinth. c. 27. par. 2. cap. 27. num. 62. & alii. Romana prorogationis officii, sub tit. de Regularibus, & per Rot. decif. 338. num. 22. par. 11. rec. Et in specie feudi, vel emphyteufis, per Regat. Caldaf. de renovat. emphyteufis, quæst. 3. num. 1. Maxime quia ut dicitur est eadem caufa durat, ergo idem durare debet effectus, ut idem operetur propofitum in propofito, quod oppofitum in oppofito, Tiracuell. celf. caufa in præfat. numer. 17.

Dignitatis autem, vel domini alteratio non infumatur rei fubstantiam, Oldrad. cof. 11. 239. & 267. ubi firmat, quod fi Prior fiat Epifcopus, retinet ea, que Priori conceffa erant, & magis proximè d. conf. 267. n. 4. ubi quod fi in certo loco quis fuerat deputatus Vicarius, & deinde fit creatus Comes, retinebit eadem jura Vicario competentia, & ita fuit etiam tacite fopita præfens controversia, quia tamen decifio in hac ultima parte nullam afferit utilitatem Ducis, infiftenti potius ad repræmendam aliorum Subditorum auctiam contra patriæ bonum contentendum, dum onera potius exuberant.

S U M M A R I U M.

- 1 De constitutione Simmaci, & de potestate Pape.
2 De Bulla Pii V. de non infuendo.
3 De investitura abusiva, seu preventiva de feudo pleno.
4 De prorogatione conceffionis.
5 De potestate Principis tollendi jus tertii, & revocandi conceffiones, & de voluntate.
6 Merita an probentur per assertionem.
7 De æftimatione feudi, & bonorum jurifdictionum.

ANNOT. AD DISC. IV.

Neque ista caufa ulteriorem habuit difputationis progreffum, ideoque deficiente confilio adnotationis, cum revera improbabilis fuerit ratio dubitandi, excitata per aliquos vaffallos, qui nacla occasione Pontificis familiaritatis, quærebant jugum baronale excurrere. Minufque hoc medio tempore occasio dedit agere de hinc infinuato defectu potestatis ob Constitutionem Simmaci, quæ vel in defuetudinem abiit, vel confilium potius redoleat, cum ex dedudtis in relatione Curia, difc. 2. potestas Pape, quæ provenit immediatè à Deo, in iis, que jure divino clarè, & directè non advertentur, hujusmodi restrictiones non patiuntur, in specie facultatis infuendandi sine confensu Cardinalium, aliis relatis plenè comprobatur Fagnan. in c. ex parte, de feud. a. n. 18. ad 30. illa folum hodiè cadente difficultate ab eodem Fagnano infinuata n. 31. que refultat à Bulla Pii V. de non infuendo infinuata, fuprà, difc. 1. de cujus difpofitione particulariter agitur infra difc. 61. & difc. 118.

De materia verò investiture abufivæ, feu preventivæ de feudo, in fupplantationem conceffionis, & an id procedat in Papa, tam in fpiritualibus, quam in hujusmodi infuendationibus, vel fimilibus actibus prophanis concernentibus Principatum temporalem, agitur sub tit. de penfion. difc. 1. & sub

sub tit. de emphi. difc. 1. & infinuatur etiam sub tit. de regal. difc. 3. & d. difc. 2. relar. Curia.

Et de prorogatione officii, vel feudi, feu alterius conceffionis, quæ adhuc durat, ut non redoleat conceffionem novam, fed importet continuationem antiquam, perinde, ac fi ab initio, ita pro majori tempore conceffio facta fuiffet occurrente futuræ expirationi, ne illa fequatur, plura deducuntur sub tit. de regal. difc. 6. Et conferunt, quæ habentur d. difc. 1. de penfion. & alibi. Unde propterea prædicuntur aliæ Pontificiæ constitutiones, illa præfertim Innocentii IX. fuper interpretatione, vel ampliatione dictæ Bullæ Pii V. de non infuendo, per quas hujusmodi prorogationes quoque prohibentur, ac eod. investituræ ulteriolem non habent durationem, ex infinuatis infra in annot. ad d. difc. 61.

Super potestate autem revocandi conceffiones, imò etiam contractus, habetur actum particulariter tit. de regal. difc. 148. & 177. & alibi. Quodque in dubio pro regulatione voluntatis potius quam pro coarctatione potestatis, attendi debeat diftinctio inter conceffionem ex caufa onerofa, & lucrativa, cum primo cafu difficilius hæc voluntas præfumat, habetur eod. difc. 148. de regal. ac etiam difc. 47. & 93. eod. tit. & tit. de jure patr. difc. 10. & 65. ubi habetur, quod ad dignoscendum, an conceffio fit ex caufa onerofa, vel lucrativa, non deferunt verbis, vel claufulis, fed attenditur ipfa rei veritas, vel fubstantia, quoniam, ut Beneficialitæ dicunt, occasione agendi de beneficiis Jurifpatronatus ex privilegio, quo magis verba funt ampla, eo magis est privilegium.

Et quoad merita, an probentur ex fola assertione, cum diftinctione inter personas prohibitas, & non prohibitas, habetur hoc eod. tit. difc. 94. & per Rot. dec. 358. & 373. part. 6. recent. & in Sarinatem. feudi coram Duoz. dec. 748. & 760. coram Outhob. decif. 265.

Et demum, fuper æftimatione Castrorum cum differentia inter illa, quæ habent onus fervitutis feudalis, & illa, quæ ad differentiam dicuntur alioquin, cum diftinctione etiam in ipfemet feudibus inter magis largam, vel strictam investituram, feu majora, vel minor onera, habetur infra, difc. 19. & 24. & advertitur tit. de judic. difc. 33.

URBETVANA FEUDI PRO CIVITATE URBISVETERIS, ET CAMERA APOSTOLICA ILI ADHÆREN. CUM COMITIBUS DE CORBARIA.

Cafus decifus in Camera pro Civitate, pendet revifio.

Feudum, quod prætenditur ex aliqua caufa devolutum; fi eidem concedatur, an dicatur novum, vel antiquum, & an nova conceffio dicatur potius remiffio pœnæ, & caducitatis, quam verè conceffio nova.

An ob Canones non folutos feudum devolvatur ipfo jure, vel requiratur fententia declaratoria.

De conceffionibus, & actibus factis per Bonifacium IX. & alios Pontifices durante Schifmate, an fint revocati per Concilium Conftantiense.

S U M M A R I U M.

- 1 Falli feries.
2 Nova conceffio an faciat feudum novum, vel ne, pendet à puncto, an antiqua investitura duret, vel fit refoluta.
3 Princeps non potest absque conceffu omnium interesse habentium alterare investituram antiquam, ac immutare naturam feudi faciendo de antiquo novum.
4 Poffunt simul stare, quod feudum fit eodem tempore novum, & antiquum refpectu diversarum personarum.
5 Bonifacius IX. fuit Pontifex durante Schifmate.
6 Per Concilium Conftantiense revocate fuerunt omnes conceffiones, & infuendationes factas durante Schifmate.
7 Idem Bonifacius IX. revocavit omnes conceffiones, & uniones à fe factas.

8 Doctori areftanti de Constitutione Apostolica an credatur, fi de illa aliter non conflet.

9 Confirmatio actus invalidi dicitur nova conceffio.

10 Concilium Conftantiense an fuerit approbatum per Papatum Martinum in omnibus, vel folum in concernentibus fidem.

11 Referuntur Doctores dicentes Concilium Conftantiense esse confirmatum à Pape, & obfervandum.

12 Concilium Generale, an Sede Papali vacante poffit ftatuere contra Jus, & facere ea, quæ poffet Pape.

13 De constitutione fexta Gregorii IX. prohibente alienationes bonorum Patrimonii B. Petri sine affensu Cardinalium.

14 Infuendatio facta per Principem de loco, qui non ab ipfo immediate poffidetur, fed ab aliqua Civitate, dicitur fubreptitia.

15 Ob non folutionem cenfus feudum devolvitur, unde fi devotio concedatur, dicitur feudum novum.

16 Culpa feudatarii in non folvendo Canones an præjudicet infuendo ex pacto, & providentia fuccessoribus jure proprio venientibus.

17 Conceffio feudatarii fuper non folutione Canonis, illam non probat ad commodum confentientis, vel habentium causam ab eo.

18 Secus ad commodum domini, cui fufficit negare folutionem ab allegante probandam, nec dominus tenetur probare negativam.

19 Assertio Pape, vel alterius Principis probat veritatem.

20 Conceffio cessante fraude probat, ficut e contra non probat, ubi adeft fraudis fufpicio.

21 Feuda Ecclefiaftica, & Ecclefie Romanæ devolvuntur ipfo jure ob non folutum cafum ex constitutionibus Apostolicis.

22 Quid autem de jure communi, an feuda ex ifta caufa devolvantur, diftinguuntur plures cafus, & constituitur regula negativa, quæ declarat.

23 Ubi devolutio feudo ob non folutum cenfum fit eidem feudatario nova conceffio, an hæc faciat feudum novum, vel remaneat antiquum, diftinguuntur cafus.

24 Quid ubi nova conceffio ob lineam finiam.

25 Quando nova conceffio dicatur facta per viam remiffionis caducitatis, vel per viam nove conceffionis.

26 Sententia antiqua dicitur iustificata etiam sine actis, fi est obfervata.

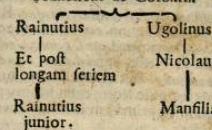
27 Prefcriptio centenaria an præjudicet omnibus etiam jure proprio venientibus.

28 Agnati fcientes fieri novam investituram antiquæ innovativam, & non contradicendo, an fibi præjudicent.

29 Divifio, vel renunciatio feudi, an præjudicet renunciati in fuffeptione mortuo renunciatorio, itant fiat locus devolutionis ad favorem Domini.

30 Decifio cafus.

Franciscus de Corbaria

D I S C. V.

BONIFACIUS IX. de anno 1398. conceffit Francifco Comiti de Corbaria in feudum nobile, pro fe fuisque hæredibus in perpetuum, fub annua præftatione unius aciptris, Castra Montis Leonis, & Campi Urfcoli, quorum primum fama est ufque ab anno 1306. per Civitatem Urbvetanam constructum esse; defundendo autem Francifco, fupertitibus Rainuto, & Ugolino, atque ad hunc fecundum dictis Castris in divifione obventis, cum ipse ac etiam Francifcus pater à folutione dictis Cenfus defeciffent, Nicolaus V. anno 1449. eadem Castra, & quæ ad Cameram devoluta cenferi dixit, unà cum tribus aliis Castris, Fabri, Salicis, & Montis Gabionis, per novam investituram fub Cenfuum Crateris argentei unciarum fex, alique pactis, & conditionibus à dicta Bonifacii investitura diversis, in feudum conceffit Ugolino præfato, à quo tranferunt in Nicolaum nuncupatum Fraccaffa, & ab

ffio ad Maphilliam ejus filiam, & unicam ex isto columello superstitem, à quibus manibus dicta Castra tanquam devoluta vindicavit Sedes Apostolica sub Sixto IV. qui de anno 1478. ea concessit sub anno censu Florentinorum quinque Bartholomaeo de Ruvete, quem deinde legitimum investiturum, & possessorem, non obstantibus dicta Maphillia, & aliorum quorumcumque factationibus, & vociferationibus, idem Sixtus de anno 1484. motu proprio, an investitura de declaravit, ut de his constat apud Cornutum *conf. 239. col. 1. & Crollum conf. 399.* Ruveteus autem Castra predicta, excepto illo Campi Ursolii, de anno 1494. vendidit Civitati Urbis veteris, cui idem Papa alienationem confirmando, eadem sub eodem Censu ad formam novae investiturae concessit, eaque pacifice possedit spatio annorum 120. circiter, post quorum lapsum, Rainutus Comes de Corbaria praefati Francisci primi acquirere descendens, praetendens dicti Castris Montis Leonis investituram à Bonifacio concessam adhuc durare, litem excitavit in Tribunali Camerae Apostolicae, in quo disputato dubio de anno 1634. restricta fuit difficultas, ut videretur, an investitura per Nicolaum facta Ugolino sit nova concessio, & an in feudis Ecclesiae, devolutio inter ipso jure ob non solutionem Canonis, vel census, licet haec secunda pars ordinata sit ad primam, cujus solutio magnam habet dependentiam ex hoc puncto.

Reassumpta igitur iuxta dictam restrictivam causae dispositione de anno 1660. dicebatur per actorem (& in hac parte bene,) hujusmodi questionis decisionem pendere ab eo, an antiqua investitura esset, vel ne terminata, quia si adhuc durat, non potuit nova concessio alterare feudum naturam, ac tollere eis ex prima investitura agnatis competens, & quantum tollere, esset enim tollere jus tertii, quod praesertim grave causa publicam utilitatem respiciente potest, unde in dubio praesumitur non fuisse, sed potius circumvenit, ut attenditur, ut omnibus generalibus, in specialibus terminis feudorum, illorumque mutationis de antiquo in novum, Bald. in c. 1. §. *his verum de success. fratrum c. 1. de eo qui sibi & hered. suis. & c. 1. §. fin. de feud. Guard. Schrad. de feud. p. 5. c. 2. num. 39. & 40. Apont. decis. 40. num. 20. Giurb. de success. feud. prelat. §. 7. num. 63. Rofental. c. 2. conclus. 17. num. 1. & glof. Gizzatelli. decis. 28. num. 49. & 50. & generaliter Rofental. c. 10. conclus. 11. num. 1. & per tot. Peregrin. conf. 7. num. 15. & 24. lib. 3. Giurb. d. prelat. §. 5. n. 5. & seq. ubi innumeros de more colligit, Cypic. Latr. decis. 70. num. 44. ubi ex Afflicto, & aliis, quod potius praesumitur error.*

Idque etiam vi expressa accedant verba novam concessione importantia, quia fiant bene simul idem feudum esse novum, & antiquum, diversis respectibus, novum scilicet respectu recipientis, & habentem causam ab eo, quia sic voluit, ideoque ejus factum à seipso, vel suis dependentibus impugnat non potest; antiquum vero respectu agnatorum ex antiqua investitura vocatorum, proprioque jure independentem venientium, ut probant Ilermia in c. 1. de eo qui fecit finem agnato, vers. *secundus est casus*, Riminald. jun. conf. 18. num. 170. Giovagnon. conf. 60. num. 20. & 21. lib. 1. & conf. 25. num. 11. lib. 2. Sura. conf. 5. num. 31. conf. 308. n. 34. & conf. 427. num. 50. Urfm. de feud. part. 2. quest. 1. artic. 1. num. 11. circa medium; esset etiam alias in potestate Domini, & possessoris feudum, invicem colludendo, privare agnatos illo jure, quod ex prima investitura irrevocabili acquiescitur.

Pro parte vero Civitatis, ego & alii praescribentes, non negabamus dictas propositiones de jure veras, posita validitate, vel duratione primae investiturae, quarum unam utramque defecere dicebamus, quia cum Bonifacius IX. fuisset Pontifex durante schismate, nihil habente ab obitu Gregorii XI. terminato per Concilium Constantiense, ubi declaratis infidelitibus juribus trimum eodem tempore pro Summis Pontificibus se gerentium, nempe Gregor. XII. Benedicti XIII. & Joann. XXII. alias XXIII. five per viam renuntiationis, five per viam depositionis, vel declarationis nullitatis; electus fuit Martinus V. sub quo Ecclesia Catholica tranquillè quiescit, idem Concilium irritas ac invalidas declaravit omnes concessiones durante schismate factas, ut constat in §. *item dicta Sancta Synodus post Constitutiones Carolinas inter Concilia collecta à Bimio*, tom. 7. p. 2. pag. 1129. 1131. & aliis 1159.

Idque comprobari dicebat ex Bulla Martini V. sub dato Romae apud SS. Apostolos 15. Septembris anno 8. ubi

claris verbis, non enunciativè asseritur, in dicto Concilio abolitas esse omnes concessiones, & infundationes factas durante schismate, & merito, quia cum tunc quilibet pro Papa se gerens, subditorem benevolentiam, ac obedientiam affectaret, tanquam sui Papaeus fundamentum, ideo opus erat gratias, & concessiones, etiam inordinatè profundere, unde nos fuit Martini V. sepius recordare, quod observentur Privilegia & Constitutiones Pontificum, qui fuerunt ante schisma, ut praesertim habetur in Sipontina Cathedr. 13. Januarii 1659. Cerro, de qua sub tit. de praesententis.

Et de revocatione exemptionum, aliorumque Privilegiorum durante schismate facta per idem Concilium, habetur apud Geminian. conf. 35. Buratt. decis. 452. nu. 1. Gregor. decis. 509. n. 1. & per tot. & in dicta Sipontina Cathedr. Cerro §. *Tertio à Martino &c.*

Eò magis quia idem Bonifacius, qui anno IX. sui Pontificatus hujusmodi investituram dederat, rectè sciens quantà facilitate, praeter forsam intentionem, & ob temporum necessitatem, indebitis scilicet concessiones, & gratias, per Constitutionem sub datum 17. Kal. Januarii anno 14. quam ego vidè authenticam extractam à registro Apollitico lib. 153. Bullarum fol. 174. productam in iudicio in dicta Sipontina, revocavit, & annullavit omnes, & singulas uniones, & concessiones factas quibuscumque laicalibus personis de quibuslibet Ecclesiarum bonis, etiam essent Terrae, Castra, aut Villae, praedictaque omnia corroborata manent ex praecedenti decreto Concilii Lateranensis celebrati sub Alex. III. c. 2. ubi statuitur alienationes factas debere Ecclesiasticis durante schismate, omni firmitate carere, ideoque data praedicta investitura nullitate, seu abolitione, non potest per Francisci successores deli ali quod jus quaesitum, sed Nicolai concessio facta Ugolino remanet nova.

Adversus praemissa, pro actoris parte duo dicebantur, unum nempe quod Martinus V. per ejus literas relatas per Crollum *conf. 349. n. 43.* mandat Bonifacii concessionem roborari, & efficaciam obtinere; alterum vero quod gesta per Concilium Constantiense viribus careret, tanquam Apostolica Confirmatione destituta, dum Martinus V. praefatum Concilium quoad fidem concernentia solum confirmavit, ut testatur Bimius in notis ad *sess. 45. fol. 1779.* Neutràm autem responsum suffultere dicebam; quatenus enim pertinet ad primam, quidquid sit de veritate dictarum literarum Martini, de quibus aliter non constat, quam ex assertione scribentis apud Croll. d. *conf. 349.* cui in illis, quae facti sunt, non creditur, ut in puncto Doctorem attestantium de Constitutionibus Apostolicis, illis in forma authentica non exhibitis, vel in Bullario non existentibus, firmavit Rota in Salmonen. Distributionum 20. Junii 1653. Bichio, §. *non relevat*, ubi nulla ratio habita fuit, quod Barbola testaretur de quadam Constitutione Apostolica Sixti V. quae non exhibebatur, & de qua causa habetur sub tit. de benef.

Admissa etiam ed. Literarum veritate, illae potius retorquentur, quia restrictae sunt ad Ugolinum, ejusque filios, & descendentes, igitur non possunt ulterius operari, ideoque respectu Ugolini feudum novum dicendum est, tanquam ab ipso obtentum vigore dictarum literarum, quae tanquam concedentes executionem actus jam invalidi, vel aboliti, speciem habent novae concessionis, cum confirmans actum validum, dicitur dare de novo, cap. 1. ubi omnes, de transact. Bald. in l. 3. n. 12. C. de ver. permutatione, Gratian. discept. 992. n. 11. Larea. alleg. 73. n. 1. Rot. dec. 157. n. 9. & 10. p. rec. Sura. decis. 245. n. 6. de qua conclusione habetur etiam in Firma feudum discursu praecedenti, maxime quia per divisionem ista Castra in solum Ugolinum obveniant, ipseque solus tanquam interessatus curavit obtinere deductas literas Martini, quae, non autem alias ignotis, & non volitis gratificari dignatus est.

Quoverò ad secundam responsum, constanter dicebam, Bimium possitoris literaturae professorem, in scientia tamen Canonica parum versatum, solemniter equivoCASse, siquidem Papa Martinus in loco per eum indicato *sess. 45. fol. 1561.* respondendo Lituanis, & Polonis, dixit quod omnia, & singula per praesens Concilium conciliariter determinata, conclusa, & decreta in materiis fidei, tenere, & inviolabiliter observare volebat, ipaque ista conciliariter facta approbata, & ratificata, & non alias.

Ex quibus verbis clara resultant, primò, quod dicta verba importantis plura obligationem ad inviolabiliter observantiam, quae proinde restrictivam habet ad materias fidei,

fidei, sed non propterea excluditur, quod alia decreta improbarerit, vel confirmata non fuerit; secundo, quod ita prudentissime Papa voluit approbare gesta conciliariter, non autem approbare primas Sessiones, in quibus non conciliariter aliquid de Papa potestate dictum fuerat, ideoque Cardinalis Barlaminus *co. 2. lib. 1. de Concil. cap. 7. fol. mibi 13.* dicit, Conciliarium quoad primas Sessiones esse reprobaturum, sed quoad alias esse à Martino approbatum, atque ab omnibus Catholicis recipi.

Et quod Martinus omnia gesta in Concilio approbaverit, firmè ultra Bellarmin. loc. cit. Castren. *conf. 66. num. 2. circa finem lib. 1.* Azot. *instit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 17. vers. 17.* Generale Concilium Constantiense, Coriolan. in *Breviar. Chronologico*, sub n. 1417. fol. 366. atque sapientis firmavit Rota, praesertim apud Coccin. *decis. 295. num. 11.* apud Royas *decis. 335. numer. 4.* in Derulsen. augmentum 24. Maji 1647. Veropio *decis. 59. part. 10. recen.* quod scilicet sub fineantur ad Benedicti XIII. & Joann. XXII. ob approbationem Concilii, & omnium claris comprobatur remanet ex supra infirmata Bulla ejusdem Martini sub dato Romae apud SS. Apostolos 15. Septembris anno 8. ubi positive asserit dictam conciliarem dispositionem circa annullationem concessionum schismate durante, ideoque citatur, quod quidam Petrus Crancelli infisteret concessioni Castris de Bis sibi à schismate durante facta in Comitatu Venetino, diciturque Bullae praefatae verba sunt, ibi: *Non sine admiratione accepimus, quod licet in Sacra Generali Constantiensi Concilio, & eo approbante omnes, & singula concessiones, & infundationes de quibuscumque Castris, Villis, locis, & Terris Romanae Ecclesiae, & à tempore aboliti schismatis, & eo durante circa ista, revocatae extiterint, & Castra &c. ad jus & proprietatem ejusdem Ecclesiae redacta fuerint, nihilominus quidam Petrus Crancelli &c. Fatua liquidem fuisset ejus admittitio cum dicta postiva assertione, ejusque effectuatione, si hujusmodi acta apud ipsum pro validis, & confirmatis non haberentur; cum enim tunc nullus adesset certus Pontifex, ideoque Pontificia potestas devoluta videbatur ad Concilium, ut ex Turcerem. & aliis, Fernan. in *significasti num. 24. de elect.* ideo ejus acta servanda sunt.*

Dicebatur etiam ingeniose per Camerae Advocatum, utate, ingenio, profundae doctrinae, & summa in omnibus traditione, inter primos Europae viros venerandum, revocationem hujusmodi concessionum schismate durante factarum, emanasse in Concilio sede vacante post Jo. XXII. depositionem, ac Gregorii XII. admittam renunciationem, & Benedicti XIII. privationem, seu infractionis declarationem, quo causa Concilium Generale dicitur habere eandem disponendi, & invocandi potestatem, quam habet Papa, ut dicitur Geminian. *conf. 65. n. 7.* & Castren. *conf. 66. num. 2. part. 1. ubi in specie loquitur de hoc Constantiense, neque negat Jacobat. de concil. lib. 5. art. 17. nu. 3. & seq.* ubi solum n. 6. limitat, dummodo taceat, vel expresse postmodum approbetur per Papam, de cuius tacita, ac expresse approbatione constat ex praemissis; sed non fuit iudicatum opus assumere has aliores inspectiones, dum ex illis punctis remanere videbatur clarus.

Idem ex his debito iurium Camerae acertimus propugnator, fortiter insistebat super alia praefata Bonifacii inveterata nullitate resultant ex Constitutione Gregor. IX. perquam dispositum, ut de patrimonio alibus sine communi fructum concilio, & assensu alienato nulla fiat, eum hujusmodi Castra ita sint in patrimonio B. Petri; sed movimus; nec judicimus, nec alius scribentibus ardebat, tum quia ista Constitutio, contrario usu abolita videtur ob amplas derogationes in concessionibus apponi solitas, ut habetur in dicta Firma feudorum discursu praecedenti, tum etiam quia iam investitura Nicolai facta Ugolino, quam alia Sixti facta Ruveteo & Civitati eodem defectu laborabant, unde liquet hac investendi formam non esse in usu.

Alter ex huius partis Advocatis doctissimus, insistebat super dicta Bonifaciana concessionis subreptione, eò quia Papa suppositus hujusmodi Castra immediate spectare ad Camerae, & Sedem Apostolicam, & tamen spectabant ad Civitatem Urbevetanam, quae adificaverat à fundamentis, ideoque dicebat esse subreptam infundationem à Principe factam de Castris ad Civitatem spectantibus, non facta speciali mentione, ad quod allegabat Alber. Brun. *conf. 12. num. 17. & seq.* Cravert. *conf. 592. num. 23. & 24.* Menoch. *conf. 264. num. 31. & seq.* pr. *certum num. 52. & 53.* Giurb. *conf. 39. num. 8. post med. & seq.* fed pariter istud motum non habuit plausum, quia de civitatis dominio da-

bantur quidem adminicula cum communi apud illos Cives traditione, sed non concludens probatio, quam subsequens observantia tollebat, dum devolutis Castris ad Cameram per mortem Nicolai Fracassae, in acerrima famulosa litem agitata per Mansiliam, Civitas se non opposuit, neque fuit dominii curavit facere probationes, quas eo recenti tempore poterat commodè facere, neque demum eadem Civitas à Ruveteo tanquam aliena emisit, ideoque non videbatur in hoc motivo solidum fundamentum constitui posse, sicuti constitui credebatur in primo resultanti à Concilio Constantiense, ut supra.

Omnes verò scribentes, tam pro Camera, quam pro Civitate, concorditer insistebant super resolutione dicta Bonifaciana investiturae quantumvis valide, ob non solum Censum, tam per Franciscum primum acquirentem, quam per Ugolinum successorem, ob quam causam feudi devolutio ipso jure sequi dicitur, ideoque prima concessione revoluta, altera quae postmodum fieret, omnino nova censenda esset, de qua conquirit non possunt agnati vocari per primam jam cessatam, seu revolutam, ut constat ex infra allegandis.

Verum quia super hoc, magna indigestaque mole, fuerunt hinc inde multa deducta, ideoque pro clarioris, tam illius causae, quam etiam ipsius articuli frequenter contingibilis resolutione, plures inspectiones distinctè habendas esse dicebam; prima est, an cessatio à solutione probata dicatur per dominum, ac Feudatarii confessionem, ita ut ista praedjudicare valeat successoriis proprio jure inventitis, vel alimèdè sit justificanda; secunda, postio defectu solutionis, an incurrat feudi devolutio, vel privato in genere, & an illa sequatur ipso jure, vel potius requiratur sententia declaratoria; tertia postio, quod incurritur dicatur ipso jure, an & quando concessio facta eidem Feudatario, qui cadentem incurrit, vel ejus successoris, dicatur nova, vel antiqua, & quando utramque habeat qualitatem.

Super prima, praesupposita conclusione hodie in foro recepta, ut per culpam possessoris non solvendo Canonem, vel alia gerendo, incurratur caducitas, etiam in praedictum feudo successorum ex pacto, & presentia vocatorum, nisi contractu collusivè, ac in fraudem ejusdem, ex deducto per Clar. *S. emphy. quest. 8.* Fulgin. *tit. de solut. Canon. quest. 1. nu. 43.* Coccin. *decis. 343. nu. 1.* Cavaler. *dec. 398. in princ. & alios passim;* dubitatio solum remanet, an hujusmodi defectus per solam ipsius possessoris confessionem probetur, & negativam tenent Bardellon. *conf. 55. n. 14. vers. nec visum fuit*, Pachin. *conf. 79. n. 28. lib. 1.* Hecfor. *Felic. alleg. 35. n. 8.* Fulgin. *prox. sup. nu. 62.* Mantica. *decis. 373. n. 4.* Coccin. *decis. 343. num. 2.* quia prohibitus alienare, dicitur etiam prohibitus constituti; & hanc putò verissimam sententiam, quatenus controversia percutiat solum commodum ipsius constitentis, vel habentium causam ab eo, ita ut dominus non sit in causa, neque de ipsius principali interesse agatur, quia scilicet feudi, vel emphyteutis possessor de novo investitur, tanquam primus acquirens disposuerit ad favorem incapacium attenda investitura antiqua, & isti contentandae de nova qualitate ex dicta confessione resultant, quia effectus admittit probationem ex propria confessione ad proprium commodum in alterius praedictum emanata contra juris principia; multo magis si aliqua fraudis indicia, vel suspicionis urgeant, de quibus Fulgin. *dicto titul. de solut. Canon. quest. 1. num. 52. & seq.* nisi in conversio dicta confessio sit aliunde adminiculata, pluraque concurrant adminicula illius veritatem comprobantia, fraudem, & collusionem excludentia, in quibus terminis rectè procedit magistralis decisio Cavalerii 398. ac ita de plano omnia isto casu conciliantur.

Ubi verò controversia est cum domino, cujus principaliter interit concessione esse novum, quia scilicet ita sequuta sit devolutio, quae alias attenda antiqua investitura non sequeretur, & tunc omnino probabilius videtur, confessionem possidentis ab ipso domino acceptatam eidem suffragari, quia dominus qui est certus creditor, non tenetur probare negativam solutionis, sed illa probata dicitur eo ipso, quod non probatur affirmativa, ut generaliter Afflicto. *decis. 91. n. 2.* Gregor. *decis. 139.* Neapolitana pecuniaria 27. Januarii 1653. Melio, & in specie glof. Bartol. Bal. & ceteri absque disceptante in l. 2. C. de jure emphy. Fulgin. *liberum simulatores tit. de solut. Canon. q. 4. n. 1.* Multo magis si cum negativa de jure praesumpta, concurrat patris confessio ab ipso domino acceptata; quoniam alias esset praesumere duplex mendacium, & delictum, in possessore scilicet confiteute, & in domino approbante, nisi urgentia collusionis,

fionis, & si ad indicia concurrant, ex eisdem supra in precedenti casu allegatis.

Portius ubi domini directi qualitas talis est, quod in eo non de facili cadit praesumptio collusionis, & fraudis, ut est praesentium Papa, vel alter magnus Princeps, cuius sola assertio probationem facere dicitur, Peregr. conf. 24. nu. 7. & 8. lib. 1. Scraph. dec. 330. nu. 2. Gregor. & addend. dec. 339. nu. 6. ac etiam ex parte possessoris contentis nulla dignoscitur causa fraudandi, ut ponatur in d. dec. 308. Cavalier, quod absque dubio procedere dicebatur in praesenti, tunc etiam fraudis suspicio intrat, quando Feudatarius, vel emphyteuta id affectasset, quia nemp tamquam primus acquirens alienare voluerit, quod attempta prima investitura facere non poterat, five quod vigore novae investiturae habilitate voluerit ejus filios, vel alios a se praedictos ab antiqua exalatos, cum similibus, quae omnia in praesenti cessare dicebantur, quia Ugolinus omnique ejus descendentes masculi jam habebant sui successione privative ad descendentes fratris suae divisione, unde improbabile est, quod absque aliqua propria utilitate voluerit eum aperta malignitate post extirpationem ejus descendendam excludere illam fratris, ut postquam Castra ad Cameram devoluerunt, prout improbabile est, quod Nicolaus V. absque aliquo praesentaneo commodum hujusmodi mendacium canonizare voluerit, unde hic primus punctus videbatur, prout in effectu dicitur, satis planius.

Secunda inspectio est super juris questione in abstracto, an ob non solutionem Censuum, feudis decedantur, ista questio in feudis Sedi Apostolicae hodie nullam habet controversiam, tanquam expressae decia per Constitutionem 63. Gregor. XIII. qui declarat, five ex antiquis Pontificiis Constitutionibus relatis Collesio ad Bullam quod regimini. c. 24. n. 1. five de consuetudine inyaluisse, ut feuda ipso jure ex hujusmodi causa devoluta veniant, quod etiam determinatum fuit in Concilio Constantiensi post Carolinam apud Bimum fol. 1121. l. 1. c. 5. in fin. Et de ac ita non semel judicavit Tribunal Camerae Apostolicae praesentium 1. Decembris 1578. in una Maccerata. Devolutionis feudi Matelliae contra illos de Orthobonis.

In terminis vero juris communi, Facclianus lib. 7. cons. 87. quinque refert opiniones, quarum prima est simpliciter affirmativa, quam in feudis praesentium Ecclesiasticis deducunt glof. Innoc. Monach. & ceteri in c. ad Apostolicam 27. de re judic. in 6. verbo reprehendit, & tenent Bald. m. c. que in Ecclesiasticis n. 25. de cons. Curt. de feudis p. 4. nu. 79. & segg. & ceteri consensu per Rosental. c. 10. concl. 34. in glo. l. 1. vultque de feud. c. 11. nu. 101. Andr. Kol. de servit. feud. p. ult. m. 16. & segg. ubi respondet in specie Facchinco, & ceteris contrarium tenentibus, Lintcolten. disp. feud. c. 10. concl. 17. qui alios cumulat.

Alteri est opinio de directo contraria simpliciter negativa, quam post Specul. de emphyt. s. nunc veres, n. 108. & alios antiquiores veriores dicunt Facchin. ubi supra, Schrader. p. 9. c. 6. n. 76. & segg. Rosental. c. 10. concl. 34. per 101. Clar. s. feud. g. 51. in fin. ibique late alios cumulat Harprecht. in addit. Berchertor. de feud. c. 3. n. 26. Carolus Kincherchio. disp. de feud. ex pacto, n. 135. & segg.

Tertia est distinguendum, an pro feudo solvatur solum Censum absque aliquo fidelitatis iuramento, vel cum illo, ut primo casu non incurramur caducitas, secundo autem sic, sed istam merito irritat Rosental. a. conclus. 34. nu. 59. quia hic deficit fidelitas, non est feudum, nisi in solo vocabulo, sed res alioquin data sub Censu, ideo extra nostram materiam.

Quarta, & quinta sunt distinguendum inter Censum modicum solum in signum subjectionis, & domini, ac magnum correseptivum ad fructus, five an Censum sit causa principalis, & finalis concessionis, vel potius impulsiva, & consecutiva, ex deductis per Schrader. part. 9. cap. 6. n. 76. & 109.

Mihi placebat, ac omnino verior videbatur, prout videtur, secunda opinio negativa, ex ea via ratione deducta per Facchin. Rosental. & alios, non esse inducendas penas, ubi leges feudorum non induxerunt, neque in feudis praesentium ad effectum odiosum, & penalem, licetum esse argumentum a similibus, atque ita passim, excepto Statu Ecclesiastico, servari videmus, praesentium in Regno utriusque Siciliae, ubi frequens est feudorum usus sub servitio pecuniario, quod ad loca vocatur, quia per cessationem a solutione non datur locus devolutionibus, sed agitur ad implementum.

Hae tamen negativa opinio pro regula constituta, limi-

tanda est, ubi Feudatarius dolose, & affectate, ex quadam temeritate, quasi in spreum domini, seu domini, & superioritatis derogationem, non solvit Censum, five ubi ob hujusmodi Censum non solutionem gravia damna restulerent domino in gravi necessitate constituto, quia tunc dicitur inesse etiam feloniam, five lese Majestatis, ut advertit Rosental. a. conclus. 34. nu. 63. five intrent termini text. in l. si quis maior, c. de translat. & de eundem primam limitationem bene loquitur Innoc. IV. in d. c. ad Apostolicam, Feudum ob novennalem defectum a solutione Censum merito reprehensionem, quam glof. Innoc. & ceteri explicant pro privatione, quia non solutio proveniebat ex temeritate, & spreu, iniquum enim aliis esset, ut ob simplicem negligentiam non solventis acciperent, vel aliquam modicam recognitionem, debeat caducitatem pati in praesudicium suum, ac universae descententiae, & haec mihi videtur genuina veritas, huic tamen Civitati non praedictum, quia ex Concilio Constantiensi tunc jam edito, & ex aliis de quibus infra, casus erat extra dictam quaestionem.

Advertendum tamen Constitutiones Apostolicas inducentes devolutionem in feudis Ecclesiasticis ob non solutionem Censum, esse quidem operativas ad tollendam dictam juris communis dubitationem, ac successibile ad effectus de quibus hic, & alios, non autem ad illum exorbitantem, quem Fideles praetendunt, ut lapsu biennio deperata sit spes Feudatarii ad deducendum iustas excoflationis causas, five ad illam more purgationem, quam ipsa equitas Canonica induxit, & de qua non semel sub tit. de emphyteusi, irrationabile enim videretur, ut Ecclesia Romana, & Sedes Apostolica, quae fuit praedictae quietis mater, & auctrix, eamque aliter servandam proponit, & disponit, debeat illam denegare, seu non servare.

Posito autem, in casu de quo agitur, ex dicta Conciliarii dispositione, five ex antiqua feudorum Ecclesiasticorum consuetudine, quam annuere videtur Canonista in d. cap. ad Apostolicam, atque enunciat Gregor. XIII. dicta ejus Constitutione 63. intrare devolutionem ipso jure, quatenus ad tertiam per tunc inspectionem, discurrendum pro veritate dicebam cum eadem distinctione superius in prima inspectione tradita, inspectum scilicet fore effectum, ad quem de hoc puncto disputari contingit, si enim controversia est inter agnatos ex prima investitura venientes, & illos eorum jus a novo investito defunctum, ita ut dominus non sit in causa, neque de ejus interesse principaliter agatur, & tunc nisi consistat de omnimoda sinceritate, ac veritate novae investiturae, quae scilicet vera, & realiter absque fraudis, vel collusionis suspitione feudum domino sit devolutum, atque absque aliqua nova causa, & tanquam feudum vere novum, omnino independentem a prima concessionis & a meritis majorum, quibus prima concessio facta fuit, five cum novis additionibus ac legibus omnino diversis, & tunc veritas dicebam investituram non censeri alteratam, sed durare antiquam, ita ut nova concessio in effectu aliud sapere non dicatur, nisi caducitatis, & penae remissionem, & in his terminis procedunt decisiones eorum Mannic. & Coccino, & in Bonon. bonorum emphyt. coram Pamphilio, & multa alia, quae circumferre solent late Bardellon. conf. 55. & ceteri; vix enim dari potest casus hujusmodi sinceritatis, ac veritatis, proinde quod ad huc effectum considerabiles videbantur ponderationes scribentium pro actore circa incorporationem effectivam, & alia vera caducitatis jam sequuta, & effectuate indicia desiderata.

Aut vero controversia est cum domino, de cujus interesse principaliter agatur, & tunc secus, quia dum propter jam incursum caducitatem, resolutum est ejus omnium jus habentium ex antiqua investitura, ita ut esset in ejus arbitrio & facultate deinde concedere eidem, vel alteri, idcirco quoad se nova dicitur gratia, per quam praesudicium pati non debet, dum non per viam simplicis remissionis, sed per viam novae, & integre concessionis processum, sed in his feudis atque ad huc effectum loquuntur (ac verissimam videtur eorum opinio, Illern, in c. 1. sub n. 1. de Passall. decrep. arar. ibidem Praep. num. 3. Alvarot. nu. 2. prope fin. Bal. in cap. Imperialem, s. insuper, sub n. 8. de prohib. feud. alien. per Feder. & ceteri remissive addunt per Tiracquell. de retr. act. lignas. s. 32. glof. unica. nu. 29. Schrader. p. 2. cap. 3. num. 43. Rosental. cap. 2. concl. 18. num. 2. late Canner. ad c. volentes, s. sed occurrit, a. n. 9. ad 28. pag. 119. & segg. & hanc veritatem canonizavit Rota in Portuen. Stagni 10. Junii 1641. s. finali coram Panzirolo, quae est dec. 89. nu. 43. & segg. par. 9.

par. 9. recent. & satis bene in Romana devolutionis domus 4. Decembris 1651. & 21. Junii 1652. coram Bichio, quarum secunda est dec. 277. part. 11. recent. & dec. 340. numer. 18. & segg. eadem part. 11. Vix enim est in resolutione prima investitura, atque in facultate, quae dominus habebat non concedendi eidem feudatario, sed alteri penitus extraneo, vel nemini, absque eo quod agnati in prima investitura vocati conquiri possent, nam ita nulla est inferri dicitur injuria.

Hinc cessante dicta libertate concedendi cuilibet extraneo, per novam concessionem non efficitur feudum novum, sed remanet antiquum, quamvis prima investitura sit finita, ubi nemp non feudatarii culpa, vel delicto, sed ex temporis, vel generationum sine sequitur devolutio, quia adhuc agnatorum jus durare dicitur ob renovatorem eis debitam, ut bene distinguendo firmatur apud Beroum conf. 112. num. 3. & 4. lib. 1. & in allegatis Romana devolutionis domus 4. Decembris 1651. & 21. Junii 1652. Bichio.

Ideoque isto casu quaestiones esse solent potius facti quam juris circa domini voluntatem, & quid ipse gerere voluerit, an scilicet procedere per viam simplicis remissionis caducitatis, seu per viam novae concessionis ex integro, quod in casu controverso erat satis superque clarum, non solum quia Papa Nicolaus expressit utriusque verba novam ex integro concessionem importantibus, sed etiam quia admixta erant alia tria Castra, quae tanquam unum corpus cum illis duobus constituita, sub diverso Censu unius crateris argentei, ac sub omnino diversis pactis, & legibus concessa sunt, quo casu voluntas est indubitata, ut distinguendo bene advertit Illern in d. c. 1. de Passall. decrep. arar. Rosental. c. 2. concl. 18. ubi fideliter multos registrat, & bene comprobatur Rota in proximis allegatis dec. coram Panzirolo & Bichio, Seraph. dec. 1379. n. 1. & 2.

Omnemque penitus difficultatem in proposito facti specie cessare dicebam ex subsecuto, quia defuncto Nicolao nuncupato Fracassa Ugolini filio, ac ultimo mafculo de hac linea, superstiti Mansilia ejus filia, inter illam, & Cameram acerrima exorta est controversia, tam in Urbe, quam in ipsa Civitate Urbis Veteris famosa, ita ut omnino pro certo dicendum sit devenisse ad notitiam descendendum Rainiuti, qui tunc in factu proximo parentale gradu cum Mansilia constituti erant, & tamen visa dicta Mansilia succumbentia ratione sexus non comparuerunt, nec aliquid deduxerunt, ut verissimum est deduxisse eorum jus vigore primae investiturae, atque deinde facta per Sixtum IV. investitura Ruverio, idem Sixtus motu proprio, & ex certa scientia declaravit legitimam devolutionem, quae sententia transacta in iudicatum, subsecutoque habuit pacificam observantiam spatio annor. 140. & ultra, per quam praesentium tunc omnia justificata esse ac solemniter acta, cum sententia excedens metam 30. annorum, & observata, dicatur antiqua, non indigens actorum justificatione, secum trahens praesumptionem justificationis, Callador. dec. 3. n. 1. de procur. Mant. dec. 296. num. 6. & 7. Burat. dec. 376. n. 6. multo magis accedente centenaria, & ultra, per quam omnis melior titulus allegari potest, ex deductis sup. in Pitsuren. Molendinorum hocit.

Et quod praescriptio centenaria praedictae omnibus agnatis, tam praesentibus, quam futuris bene, ac late Cyriac. controver. 3. n. 64. & seg. ubi ceteri cumulantur, multo magis sumendo illius temporis longissimum intervallum, non pro pura, & formali praescriptione (quo casu intrant difficultates, de quibus Rosental. cap. 9. concl. 84. & 85.) sed pro observantia corroborativa dictae sententiae Sixti IV. coram quo dici potest omnino esse tunc justificata, quae nunc injuria temporis non habetur.

Si enim domino faciente novam investituram tanquam de feudo novo, agnati habendo scientiam, & non contradicendo per annum sibi praedictam, Roman. consil. 70. nu. 31. & alii deducit per Cephal. conf. 30. n. 31. & seg. cujus tamen assumpti veritas non firmabatur, sed solum deducebatur in argumentis, quia Menoch. conf. 467. n. 2. & segg. bene advertit, quod est rigor odiosus a Principe non servandus; multo magis accedente scientia probabilium cum acquiescentia annorum fere 200. a prima scilicet concessione facta per Nicolaum utique ad tempus moti litis.

Addita etiam probabilis ratio silentii, quia nemp per divisionem inter Ugolinum, & Rainutium subsecutoque, per quam convenit est, ut cuilibet Castra, & bona assignata sint, ita ut alteri regressus ad bona dimissa, & renunciata nunquam remaneat, licet enim regulariter divi-

sio in feudo, vel emphyteusi non praedictae, quia unus investitus alteri renuncians suam portionem renunciare censetur durante pure renunciatario, non autem ut domino in contractu non contemplato locum faciat, ex theoy. Bart. conf. 58. & in l. qui Rome, s. duo fratres, ff. de verb. oblig. n. 24. quam communiter ceteri sequuntur consensu per Ros. dec. 186. p. 3. rec. & 176. n. 12. & seg. 5. & pluries sub tit. de renunciat. attamen id procedit in dubio, in quo renunciatio censetur personalis, sed non excludit potentiam contrariae veritatis, quodque renunciatio fuerit realis omnium exclusiva, quae loca possibilitas sufficit, stantibus tot Pontificum sententis, & declarationibus cum subsecuto pacifica observantia annorum fere 200. Ideoque iuste, & clarando investituram Nicolae iudicavit contra actorem, declarando investituram Nicolae esse novam, quamvis actori concessa fuerit nova audientia.

S U M M A R I U M.

1. Quare expediat tenere vivas aliquas praesensiones.
2. De potestate, & voluntate tollendi ius tertii.
3. De Concilio Constantiensi, & schismate.
4. De illorum assertionibus non est deferendum.
5. De distinctione in quaestione, an nova concessio eidem importet feudum novum.
6. De eodem, & an clause, & verba id operentur.
7. Quod debeat potius attendi substantia verbi, & voluntatis.
8. De praescriptione an obster successori.
9. De caducitate ob non solum canonem.
10. De aliquibus differentiis inter statum Ecclesiasticum, & alios principatus circa ius caducitatis.
11. De devolutione, vel confiscatione in praesudicium successoris independentis, & quando dicatur ad hunc effectum delictum feudale.

ANNOT. AD DISC. V.

Quamvis ista causa dici non valeat sopita, dum apud Actores adhuc virent praesensiones, quas laudabile est conservari pro nobilitate, & decore familiae, ut docet praxis plurium magnatitum familiarum Hispaniae, quae adhuc conservant praesensiones super aliquibus Regnis; nihilominus huc usque filuit, ideoque pariter, ut in praecedentibus, defuit occasio alterius adnotationis particularis; verum recensendo aliquid ex deductis in discursu.

Quoad ea, quae initio dicuntur de potestate tollendi ius tertii, five de modo regulandi voluntatem Principis super usu istius potestatis, est insinuatum in annotatione praecedenti, & late ibi allegato disc. 148. & 177. de regal. ac etiam habetur infra, disc. 9. & 10. occasione agendi de questione an in feudo pacti, & providentia concessio simpliciter pro omnibus haeredibus sanguinis, iuxta formam dividuam juris Longobardorum, erigi possit primogenitura, illudque redigi ad formam individuum juris Francorum, de quo etiam in hoc Libro, disc. 112. cum plur. segg.

Super his autem, quae concernunt Concillum Constantiense, & revocationem eorum, quae gesta fuerunt illo schismate durante, habetur in tit. de praemin. disc. 2. & dec. 5. part. 13. recent. edita in eodem casu, & aliquid advertitur disc. 2. in relat. Curiae.

Et super ea propositione, quod deferendum non est Doctoribus artestantibus de aliquibus Constitutionibus Apostolicis, vel Decretis Sacrae Congregationis, habetur apud Bich. dec. 567. & 626. & tit. de Canon. disc. 12. ac etiam disc. 1. proemiali annor. ad Concl. T. rid. & disc. 35. de iudic.

Praecipuus autem hujus controversiae punctus est, an devoluto feudo ex facto culposo possessore, illoque devoto concessio eidem possessori, illud dicendum sit vere feudum novum, in praesudicium agnatorum, qui per antiquam investituram vocati sunt; vera videtur distinctio deducta in discursu, inter casum in quo dominus sit in causa, & iuxtaque inter sit investituram esse novam; & alterum casum, in quo istam qualiteram allegent successores illius, qui novam investituram obtinuit contra agnatos venientes ex investitura antiqua absque eo, quod dominus habeat interesse, & sit in causa.

Primo etenim casu, distinguendum venit inter illos dominos, qui sint praetati inferiores, seu alius recognoscant superiorum, adeo ut non habeant potestatem derogandi legibus, & revocandi concessionem factas, ac tollendi jus-

terit; & illum dominum, qui fit Princeps supremus, di-
ctaque potestatem habet latè expentiam d. disc. 148. &
177. de regal. In hoc enim secundo casu intar solium que-
sitio voluntatis, an scilicet voluerit Princeps tollere jus ter-
tium, atque destruire antiquam investituram, quoniam de
potestate saltem in foro externo non dubitatur, & de quo
etiam infra, d. disc. 112. cum plur. seq.

In altero autem, in quo ista potestas non concurrat,
qualis videtur potestas facti, quam iuris, an scilicet revera
contraveniente sit talis, ut ex parte domini, ejusque favore
factus fuerit locus caducitati etiam in præjudicium successo-
rum venientium independentem à delinquente, seu con-
traveniente absque spe, vel remedio illam impediendi;
vel e converso, affectatæ, & collusivè id gestum sit, juxta
ea, que deducuntur per Fulgin. in disc. allegat. de solut. ca-
non. quæst. 1. n. 48. ad 63. ubi multas conjecturas collu-
sionis, & fraudis deducunt; & habetur etiam sub titulo de
empheus. disc. 47. & alibi; si enim actus est collusivus,
& fraudulentus, tunc sine dubio non attenditur, ex desu-
to potestatis; sed si sit sine fraude, ad eum dominus volens,
licet potestatem feudum ad se devolutionem, pro se retinere,
sive extraneis concedere, & tunc, si novam concessionem
ex integro faciat ipsimet, ut ex parte domini, ejusque favore
poterunt agnati venientes ex antiqua investitura impedi-
re devolutionem, vel aliud jus, quod favore domini
resultat ex investitura nova, etiam si id provenierit ex
culpa possessoris, citra tamen fraudem, & collusionem ip-
sius domini, dum ista solùm esse poterit apta ad eis tribuen-
dam actionem contra ipsam culpam ad damna, & inter-
esse.

Ubi verò ista questio esset solùm inter ipsos comprehen-
sos in utraque investitura, vel habentes causam ab eis, abs-
que eo, quod dominus fit in causa, vel quod sua interfit;
& tunc, etiam ubi juxta frequentem hodiernam praxim
in feudis, agatur de illo domino, qui fit Princeps supre-
mus, cum dicta potestatis tollendi jus tertii, unde propter
reus non cadat questio potestatis, sed solùm voluntatis,
adhuc ista voluntas presumenda non est; & quatenus nova
concessio concepta esset, cum tali prægnantia, seu ampli-
tudine verborum, & clausularum, ut denotarent, quod
processum non esset per viam simplicis remissionis incurse
caducitati, ut remoto obstaculo antiqua investitura jure
suo continuaret, sed quod processum esset per viam novæ
concessionis, tanquam ex integro, juxta ea, que desuper
enumerantur in his terminis, ultra allegatos in discursu per
Marin. ad Reverterter. decis. 562. Apet. in compend. feud. r-
br. 10. vison. 14. fol. 87. & seq. nihilominus omnino verius
videtur, ut, vel intret conclusio, super qua multa colligunt
adden. ad decis. 2. part. 2. recent. & decis. 676. part. 4. recent.
rom. 3. cum aliis disc. 148. & 177. de regal. & alibi fre-
quenter, ut potius Princeps presumatur circumventus;
vel quod id proveniat ex stultis, & formulariis, citra vo-
luntatem id agendi; siquidem, secluso jure, vel interesse
ipsius domini, cui magis expedit per novam investituram
restringere feudum ad unam lineam, excludendo alias li-
neas in antiqua investitura contentas, pro facilliori devo-
lutione; sive ut illa excludatur linea, vel personæ magis
potentes, vel parum gratæ, parumque benevole; vel ut
augeretur servitium reale, vel personale; sive quod restrin-
guntur facultates, & præerimentia; tunc speciem iniqui-
tatis manifeste redoleret ista voluntas, per quam licitum
esset possessori feudi cum mora, aliove delicto, seu
facto culposo supplantare successores, atque ex proprio
delicto reportare commodum, cum jactura innocentium.

Hinc proinde pro meo sensu, contemptibiles videntur
ponderationes, que desuper cum consuetudine legaleica sim-
plicitate, vel incipia fieri solent per nostros super gram-
maticale, seu legale significacione, vel operatione verborum,
& clausularum, quoniam verius videtur, ut etiam in ista
materia procedi debeat cum toties inculcata propo-
sitione, præsertim in ultimis voluntatibus, ac etiam in contra-
ctibus, seu legibus, & statutis, & que à iudicibus prin-
cipaliter, ac perperuò per oculos habenda est, ut scilicet
tamquam in questione voluntatis, & facti, potius quam
iuris, immorandum non sit in hac formalitate verborum,
vel regulari generalibus, sed immorandum veniat in substan-
tia veritatis, ac verisimilibus voluntatis, que desumenda est
ex qualitate, & circumstantiis facti, non autem ex hujus-
modi verbis, & clausulis, que frequenter adjiciuntur pro
formulario.

Cum eodem sensu quoque procedendum videtur in alio

puncto, de quo in discursu, super diuturna observantia,
ut scilicet ea rectè operativasi, nimirum attendenda,
quando, juxta præmissas conditiones, reductur nova
concessio ad probabilem confirmationem, ratione certa volun-
tatis domini, in quo potestas ut supra, concurrat, vel
ratione bonæ fidei in eo, qui novam investituram obtinuit
tanquam ex integro, eo quia sine ejus delicto prima
investitura rigorose esset resoluta, adeo ut observantiæ dici
mereretur interpretativa; fecus autem, ubi his cessanti-
bus, atque in re clara, deduceretur tanquam præscripti-
va; dum tali casu rectè intrent ea, que in materia juris-
patronatus gentilitii, vel in altera fideicommissorum ce-
teris relatis habentur apud Peregrin. de fideicommissis, cap.
4. numer. 17. Gratian. disc. 577. numer. 44. Clarin. controv.
107. numer. 61. Rota dec. 220. par. 11. recent. & habetur sub
titulo de inreparacionibus, disc. 351. & disc. 21. de iudiciis; &
interdictis feudibus, Rosental. in discursu allegat. cap.
9. conf. 84. & 85. Giurb. de feudis, d. 2. glof. 12. nu. 87. Spad.
conf. 53. lib. 3. quod scilicet, vel ex regula, quod non va-
lenti agere non currit præscriptio; vel ex altera, quod qui
non potest expressè alienare, sui alius successoribus præju-
dicare, multò minus potest tacite negligendo, ne quod est
directè prohibitum, indirectè sequatur, sive ex utraque
simul juncta, verius est, ut successori venienti indepen-
denter à prædecessoribus ad feudum antiquum pacti, & pro-
videntia, non obstant præscriptio deducta ex negligentia
prædecessorum.

Nisi observantia esset supra centum annos, arge non
adesset obstantia tituli vitiosi, ad eum intrare posset facul-
tas, de qua supra in annotatione ad disc. 2. & frequenter,
allegandi scilicet quæcumque alium titulum meliorem ab-
sque necessitate justificandi.

Demum quoad rigorem, cum quo post Constitutionem
Gregorii XIII. de qua in discursu, in hoc principatu procedi-
tur, ob non solum in tempore tributum, vel aliam
recognitionem, subrogatam loco servitii feudalis; quam-
vis in discursu insinuetur, quod iste sit magnus rigor forte
singularis; attamen ob eisdem principatus, etiam singu-
larem qualitatem pro eisdem rigoris probabilitate, vel ex-
cusatione, rectè adaptari videntur ea, que super exclusio-
ne æquitate canonice circa purgationem moræ habentur
sub tit. de emphe. disc. 46.

Dux siquidem in isto principatu Status Ecclesiastici
concurrere videntur rationes, que in aliis principatibus
non militant; primò nempe quod est principatus electi-
vus, pro frequentiori præxi brevibus durationis, dum electio
in senibus cadere solet; unde propterea cum quandoque
pro humana fragilitate homines querere soleant, que sua
sunt, & que ad proprios successores transmittere pos-
sunt, non autem ea, in quibus administratores, & tan-
quam per speciem usufructuarii persona geratur, idcirco
dari possent quandoque negligentia præjudicialis; & se-
cundo quoniam feudatarii hujus principatus non sunt so-
lùm proprii subditi, intra eisdem principatus viscera
videntes sub omnimoda superioritate ipsius domini, ut
(exempli gratia agendo de nostra Italia) sunt feudatarii
Regnorum utriusque Siciliae, ac illi aliorum Italiae Prin-
cipum, sed adiunt feudatarii potentes, in figura Prin-
cipum supremorum, cum feudis regalibus una dignita-
tis, redolentibus supremum principatum, unde propter
reus juxta ponderationes, de quibus disc. 46. quili-
bet sibi licitum redderet negligere solutiones hujusmodi
tributorum, vel recognitionum, ut ita insensibiliter cum
longo temporis decursu libertatem vindicaret, asscuratus
de præjudiciis, que ab hac mora resultant, absito clypeo
canonicæ æquitatis, & purgationis moræ; & per conse-
quens iste rigor aliquam probabilem rationem habere vide-
tur.

Mendosè autem ex errore in præmissis, ut pluries
numer. 21. allegatur Cohell. cap. 24. dum est cap. 29. eod.
numer. 21.

Et de feudi devolutione, vel confiscacione ob delictum
feudatarii, etiam in præjudicium successorum independen-
dentium, & quando dicatur delictum feudale, quod istum
effectum producat, habetur in præsentibus Libro, disc. 131. &
aliqua disc. 161. de regal.

EUGUBINA,
SEU CIVITATIS CASTELLI CASTRI
PRO COMITISSA DE CANTALMAJIS
CUM CAMERA.

Casus disputatus in Congregatione Camerali, & seprius cum
concordis temperamento.

Castrum an præsumatur feudale, vel allodialè,
& cui incumbat unam, vel alteram qualitatem
probare, an scilicet domino agenti ad devo-
lutionem esse feudale, vel heredi Feudatarii de-
functi esse allodialè, & quatenus aliqua feuda-
litas probationes, vel alia iudicia concurrant,
an exinde resultet exclusio foeminarum. Et ali-
qua de subseculo regulando à natura feudi; & an
omnia Castra possessa, vel concessa per Duces
Urbini, dicantur spectare ad illum Statum,
seu Ducatum.

S U M M A R I U M.

- 1 Falsi series.
- 2 In feudo, quod non consistit esse reatum, & proprium etiam
foemina succedunt remissivè.
- 3 Cui incumbat onus probandi qualitatem feudalem, vel
respective allodialè.
- 4 Subseculum regulatur à feudo, & dicitur ejusdem natu-
re.
- 5 Castrum præsumitur potius allodialè, quam feudale.
- 6 Ubi etiam consistat de feudalitate, adhiberi debet
de tali, quod sit locus devolutionis.
- 7 Feudum regni Neapolitani est foemininum.
- 8 Possessio, quam sicut in casu præterite devolutionis de
facto apprehendit, quid operetur.
- 9 De conclusione, ut id quod est in fine feudi non presu-
matur feudale, quomodo intelligenda.
- 10 Subseculum an possit esse diverse nature, quam feudum,
& quando.
- 11 Subseculum debet concedi gratis.
- 12 De familia Ubaldina allesta in illam Feltriorum.
- 13 Recensentur plura adminicula, quod Castrum alio ritu-
lo quam feudi possidetur.
- 14 De Concilio Abbatis, ut in Statu Ecclesiastico omnia
Castra præsumantur feudalia.

D I S C. VI.

Guidobaldus Urbini Dux, Eugubina Civitatis Vica-
rius, de anno 1499. Castrum Carpenarum cum juris-
dictione, & aliis bonis, vendidit pretio florenorum
12. mill. Hieronymo de Bentivolis, stipulanti pro se, suis
que heredibus, & successoribus quibuscumque, cum clau-
sula ad habendum latissimè extensa, nullo onere adjecto,
vel iuramento fidelitatis suscepto, nec aliqua prohibitione
accedente, nisi circa alienationem Palatii, seu Fortalitii,
absque ipsius venditoris, vel ejus hæredum, & successorum
licentia; Bentivolis autem de anno 1579. dictum Castrum,
& bona, etiam Fortalitium, de licentia Ducis successoris,
vendidit Joanni Baptistæ de Cantalmajis, pariter acquiren-
ti pro se, suisque heredibus, & successoribus quibuscumque;
defunctoque Vincentio ultimo mafculo ex dicti Joannis Ba-
ptistæ primi acquirentis descendentibus, superflite Comitissæ
filia, Camera Apostolica de anno 1657. præterdendens di-
cti Castri devolutionem ob terminationem lineæ masculinæ,
de facto possessionem accepit, cumque dicta Comitissæ
recurrum habuisset ad Papam, atque ab isto negotium re-
missum esset Congregationi Camerali, plures acres dispu-
tationes desuper habitæ fuerunt.

Demum verò causa sopita fuit cum concordis tempera-
mento, ut dicta Comitissa, quæ præterdebat Castrum esse
allodialè, ac transmissibile ad quoscumque, illud obti-
neret, ac recognosceret in feudum pro descendentibus
utriusque sexus, atque ita præterdendens finem habu-
it.

Duo autem fuerunt hujus disputationis puncti, seu inspe-
ctiones, primò nempe, an istud Castrum esset feudale, vel
allodialè, & cum in incumbere onus unam, vel alteram
qualitatem probandi; & secundo, posito, quod constaret
de feudalitate, an dicta Comitissa ejusque descenden-

tes etiam per lineam foemininam essent illius successores
capaces.

Super hoc secundo puncto modica veritas videbatur dif-
ficultas, tum quia probabilius pro allodiali qualitate res-
pondendum videbatur ut infra, unde propterea cessabat
occasio questionis in radice, dum etiam extranei quicum-
que erant hujus successores incapaces; tum quia, ubi etiam
talia urgerent feudalitatis iudicia, quod libero alodio exclu-
so, feudum dici posset, adhuc tamen cum non doceretur de
investitura, neque concenteret obligatio servitii personalis
cum præstatione formalis iuramenti fidelitatis, absque dubio
dicendum erat non constare, quod esset feudum reatum,
& proprium, cujus successio ad solam lineam masculinam
restricta est, ita ut remaneret feudum impropriatum, cujus
etiam foeminae, ac alii de linea foeminina essent capaces,
quinimò cum præstatione adversus mafculos remotiores,
juxta ea que super hoc puncto foriter habentur disputata
in Mantuana feudi hoc cod. tit. ubi de auctoritatibus, & de
cisionibus, que super hoc puncto in præsentibus etiam contro-
versia allegabantur.

Major autem disputatio fuit super primo puncto feuda-
litas recte, & propterea foeminarum exclusive, circa
quem duo erant Cameralium fundamenta, primò, quod
cum fides esset reus, & possessor, dicta verò Comitissa
esset adrix, huic incumberebat plene, & concludenter pro-
bare allodialitatem, quam allegabat pro fundamento inten-
tionis, juxta regulam text. in l. actoris probat. cum aliis, que
in proposito habentur in Pilsar. Molendinarum, hoc eodem tit.

Et secundo quod cum istud Castrum esset intra fines, &
pertinentia Vicariatus Eugubini, qui per dictum Ducem
Urbini possidebatur jure feudi recti, & proprii exclusivi
sexus foemini, idcirco istud subseculum censendum erat
ejusdem nature, cujus erat ipsum feudum principale, tam-
quam membrum regulandum à suo capite, ac reliquo cor-
pore, Loiffredus conf. 29. nu. 25. Menoch. conf. 148. nu. 14.
& est communis traditio feudatarium exinde inferentium,
ideò in Regno Siciliae citra foeminas succedere in illis feudi-
bus, quæ comparative ad ipsum Regnum subsecula dicenda
veniunt, quia ipsum Regnum, & sic feudum principale
est etiam foemininum.

Aliatamen assignata ratione deficientis potestatis, quia
inter requisita desiderata ad validam subinfeudationem, il-
lud est præcipuum, ut fiat sub eisdem legibus, ac personis si-
milis qualitatibus, seu conditionibus, ex his, que in specialibus
terminis subseculorum hujus Status Urbini habentur in Se-
nogallien. Castrorum hoc cod. tit.

His tamen non obstantibus (reflexendo etiam ad veritatem)
credebam dictæ Comitissæ pro qua scribebam, iustitiam
assistere, quamvis exoneret dictum concordie tempera-
mentum laudaverim, & consulerim, quia durum est
cum fisco possessore, & consulerim, quia durum est
cum fisco possessore, & consulerim, quia durum est
cum fisco possessore, & consulerim, quia durum est

Ad id probandum constituebam in primis regulam, ex
magis communi & vera feudatariarum opinione receptam,
quod non consistit de investitura opinio receptam,
feudalitatibus iudicibus, Castrum censendum est potius allodia-
le quam feudale, ut per Castr. conf. 179. nu. 1. lib. 1. Alex.
conf. 129. nu. 1. lib. 1. Hartman. Pistor. 10. 3. quest. 39. nu. 2.
Aponet. dec. 2. Giurb. de success. feud. §. 1. glof. 3. nu. 10. dec.
93. nu. 31. & sequent. part. 5. recent. decis. 69. nu. 11. & seqq.
part. 8. & plenius in Clomacen. Vallium, & in aliis fre-
quenter hoc cod. tit. Quæ regula, vel præsumptione gene-
rali sic stante, resultabat de consequenti, onus esse Came-
re præterdendens devolutionem ratione feudalitatis, istam
probare tamquam fundamentum intentionis, tum quia al-
legans regulam dicitur habere fundatam intentionem, donec
constet de limitatione probanda per eum qui allegat
limitationem in dubio non presumendam, Mant. decis.
251. nu. 4. Franch. decis. 197. nu. 9. Barbol. axiomate 198.
Tum etiam quia ut advertitur in terminis emphyteuticis
per Rot. decis. 173. part. 10. recent. & in aliis frequenter,
primò ac præcipuum requisitum devolutionis est, ut certi-
tudinaliter constet de illa qualitate, cujus ratione devolu-
tio præterditur.

Idque adeo verum, quod licet ad alios effectus, qualitas
feudalis, vel emphyteutica supponens alterius directum do-
minium, possit per alias probationis species, quinimò
etiam per conjecturas & adminicula justificari, Bellon. un-
conf. 44. nu. 42. Menoch. conf. 395. nu. 67. & in aliis hoc
tit. seprius, ad effectum tamen devolutionis necessaria est
scriptura concessionis, ut ex ejus tenore conjici valeat illius
natura, & num sit factus ejus casus, ex ea clara ratione,
quod possunt simul stare esse feudum seu emphyteutium, sed
ita